

”Folk vill bara ha såpor och skvaller. Och lite fotboll.”

- En kvalitativ samtalsintervjuundersökning med chilenska journalister

JMG

-

Kandidatuppsats i journalistik
Institutionen för journalistik, medier och kommunikation
Göteborgs Universitet
Journalistprogrammet, termin 4
Camila Astorga Díaz
Handledare: Mats Ekström

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
DEPT OF JOURNALISM, MEDIA AND COMMUNICATION

ABSTRACT

Title:	"Folk vill bara ha såpor och skvaller. Och lite fotboll." - en kvalitativ samtalsintervjuundersökning med chilenska journalister
Author:	Camila Astorga Díaz
Programme:	Bachelor in Journalism
Semester:	Spring 2013
Institute:	Department of Journalism, Media and Communication University of Gothenburg P.O Box 300 S – 40530 Göteborg Sweden
Tutor:	Mats Ekström
Keywords:	Press freedom, journalism studies, qualitative analysis, journalistic ideals, professional identity, Chile, Chilean journalism, autonomy, objectivity
Aim:	This study aims to reveal what the Chilean journalists think of the Chilean journalism. If they see any patterns and are able to draw any conclusions of why the Chilean media is as it is.
Questions:	What are the professional ideals of the Chilean journalists? Is Chile a country with actual press freedom? How does the country deal with the globalization?
Theory:	The professionalism of the journalistic profession is a topic which is interesting to discuss with journalists in Chile; a country where the neoliberal market and companies with strong economic power try to threaten the journalistic freedom by deciding what can be published and what not.
Material:	Nine interviews of Chilean journalists realized in the period of the 17th of March to the 9th of April in Santiago, Chile.
Method:	A qualitative analysis of nine interviews with Chilean journalists.
Results:	In Chile, as in Sweden, there is an abundance of journalists in the market. Pinochet's idea of an open, free market is still affecting the society, the journalism and the education models. The Chilean journalists whom I have interviewed claim that there are too many universities which provide journalism education compared to the scarceness of work possibilities. They are critical to the university's possibilities to prepare journalism students for the digital world which the news media belongs to today. In Chile the news media is owned by corporate firms, which in many ways affects the news media. There have been cases where the journalists have felt threatened by the news corporations or the commercial corporations which pay for the advertisement. This obviously affects the journalist's work ethics and possibilities to express him- or herself. The newspapers are divided into income groups, where the rich consume a different type of newspaper than the poor. But the newspapers for the poor are not just different in language and their choice in what news to prioritize; they also lack some news. Politics, economics and international news is information which is only provided to a small part of the Chilean society. This is because the media choose to leave this information out, which is claimed by a majority of the interviewees.

Innehållsförteckning

Inledning	3
Bakgrund.....	4
Historia	4
Inkomstgrupper.....	4
Utbildningssystem	5
Politik	5
Medieföretagen.....	5
Syfte och frågeställningar	6
Metod	7
Problematik.....	8
Presentation av tidigare forskning.....	12
Vad vet vi från forskning om chilensk journalistik?	12
Sammanfattning.....	16
Vad vet vi om forskning om professionalisering i allmänhet?	16
Sammanfattning.....	17
Resultat & Analys:	18
De intervjuade chilenska journalisterna:.....	18
Journalistutbildningarna.....	19
Journalistutbildningen i Chile.....	19
De chilenska journalisternas brist på allmänbildning.....	21
Kritik mot journalistutbildningarna	22
Sammanfattning.....	23
Professionella ideal	24
Arbetsiderna och lönerna.....	24
Colegio de Periodistas	25
Vad är ”god” journalistik?	26
Källor.....	27
Mediernas självständighet	28
Reell pressfrihet?	30
Sammanfattning.....	31
Slutdiskussion	32
Sammanfattning	34
Källhänvisning	35
Bilagor.....	36
Bilaga 1: Ägandestrukturer.....	36
Bilaga 2: Intervjuerna	36

Inledning

Det som majoriteten konsumerar är såpor
och skvaller, folk tittar inte på nyheterna.
När det gäller skriven journalistik så är Las
Últimas Noticias den största dagstidningen,
och den specialiserar sig på skvaller och
fotboll. Folk vill ha såpor och skvaller. Och
lite fotboll.

/Marcela Lorca

Den chilenska journalistiken skiljer sig mycket från den svenska. På gatorna i Santiago säljs dagstidningarna i tidningskiosker utan löpsedlar. Tidningarna hänger istället uppe i plastfickor och där stannar folk till och läser rubrikerna innan de bestämmer sig för att köpa tidningen. Vissa tidningar har inte alla råd med, men jämfört med Sverige där vi i Stockholm har exempelvis SvD, och Metro har Chile istället tolv stycken Santiagobaserade dagstidningar (varav två är gratistidningar), alla indelade efter vilken lönenivå den som köper tidningen tillhör.

Att vara journalist i dagens Chile är ett underbetalt högstatusyrke. Det är en paradox. I proportion till landets befolkning på 16 miljoner invånare är det överväldigande många som söker till journalistutbildningarna. Varje år utexamineras cirka tusen elever, på en redan hårt pressad arbetsmarknad. De chilenska journalisterna arbetar mer än tio timmar om dagen, men tjänar inte mer efter tio års arbetslivserfarenhet än vad en nyexaminerad ingenjör gör – trots att deras utbildningar är lika långa och kräver lika höga intagningspoäng.

De chilenska journalisterna tjänar dåligt. Ändå utbildas fler. Chile är, liksom Sverige, i en tid av teknologisk framfart och globalisering. En första initial frågeställning är huruvida journalisterna i Chile brottas med samma problem som den svenska journalistiken gör. Finns det en tanke kring pressdöd och en problematisering kring annonsmarknadens influens på journalistiken? Hur stor inverkan har staten på journalistiken, direkt och indirekt?

Chile är ett land som präglats av Augusto Pinochets diktatur 1973-1990. Idag syns inte längre spåren av censur, men enligt de intervjuade har det neoliberala marknadstänket påverkat journalistiken. Medierna ägs i huvudsak av två stora medieföretag och fackföreningsrörelsen är svag. I Chile definieras professionell självständighet i hur hög grad man har möjlighet att fatta självständiga beslut utan att påverkas av externa eller interna influenser (Mellado och Humanes. 2012: 985)

I Sverige går de professionella idealen hand i hand med journalistutbildningen.

Professionaliseringskonceptet är ett begrepp som syftar på att beskriva utvecklingen av ett yrke där det får akademisk status och kräver expertis i förhållande till lekmän, likväl en separationsprocess och en exkludering som säkrar ett professionellt monopol i fältet (Wiik, 2010:46). Är det även så i Chile? Denna fråga ämnar jag att försöka svara på. Både genom en egen mindre studie där jag intervjuar nio chilenska journalister och även med aktuell chilensk forskning till hjälp.

Det finns två aspekter av yrkets professionalisering i Chile som jag tycker är särskilt viktiga. Den ena är journalistutbildningarna och den andra är de etiska idealen, uppfattningen om vad som är god journalistik.

Intervjuerna har skett på spanska och därefter översatts till svenska. De intervjuade har alla varit

eller är yrkesverksamma journalister i Santiago, Chiles huvudstad.

Bakgrund

Historia

Den första tidningen som startade i Chile var El Mercurio de Valparaíso som började tryckas 1827. Innan militärkuppen 1973 fanns det ett tiotal tidningar som på daglig basis distribuerades i landet. Av dem var det väldigt få som fick vara kvar när militärkuppen genomfördes den 11 september 1973, enligt de journalister jag har intervjuat.

Militärjuntans ledare hette Augusto Pinochet och när han kom till makten förbjöd han all oppositionell journalistik. Att vara journalist under diktaturen var inte bara svårt på grund av utgångsförbud utan även för att det var förenat med livsfara att uttrycka en åsikt som var separat från regimens. Efter att Pinochet bestämt att han ville ha en folkomröstning om huruvida han skulle sitta kvar eller inte öppnade han även för att en annan typ av journalistik skulle få lov att existera. 1987 blev det återigen tillåtet för oppositionell journalistik att verka i Chile och 1988 genomfördes folkomröstningen (den kallas i Chile för "sí o no", där ett ja skulle innebära att Pinochet satt kvar och ett nej att han skulle vara tvungen att avgå).

Chile blev den 11 mars 1990 slutligen en demokrati när Patricio Aylwin valdes till president i ett demokratiskt val. I svallvågorna av detta lades många tidskrifter av förklarliga skäl ned, det var många som hade ett "ja" eller ett "nej" på agendan. Redan under Pinochets tid hade journalisthögskolorna ökat i antal. Efter att demokratin infördes skedde en explosiv utveckling inom journalistiken. Antalet journalisthögskolor ökade liksom antalet yrkesverksamma journalister.

Inkomstgrupper

Chile är ett polariserat land vad gäller inkomstnivåer, minimilönen ligger på runt 200 000 pesos (cirka 2 780 svenska kronor), medan de chilenska parlamentarikerna tjänar runt 17 miljoner pesos (cirka 236 000 svenska kronor). I Chile är man inte främmande för att prata om klasstrukturer, utan det är snarare något som är allmänt känt och vedertaget. Man delar in sektorer och hushåll efter inkomstgrupper.

AB1: "La clase alta", översatt: överklassen. Hushållet har i genomsnitt en inkomst över åtta miljoner pesos/månad (cirka 110 000 svenska kronor).

C1: "La clase media alta", översatt: den övre medelklassen. Hushållet har i genomsnitt en inkomst på tre miljoner pesos/månad (cirka 41000 svenska kronor).

C2: "La clase media media", översatt: medel-medelklassen. Hushållet har i genomsnitt en inkomst på en miljon pesos/månad (cirka 13700 svenska kronor)

C3: "La clase media baja", översatt: den lägre medelklassen. Hushållet har i genomsnitt en inkomst på cirka 600 000 pesos/månad (cirka 8300 svenska kronor)

D: "Clase baja", översatt: låg klass. Hushållet har i genomsnitt en inkomst på cirka 300 000 pesos/månad (cirka 4100 svenska kronor).

E: "Clase baja pobre", översatt: fattig låg klass. Hushållet har i genomsnitt en inkomst på 90 000 pesos/månad (cirka 1200 svenska kronor).

(AIM, 2008:17 -27)

Gruppen som kallas ABC1 är den som tjänar mest och är också den som, enligt journalisterna själva, är de som politik- och ekonominyheterna riktar sig till. Detta innebär i sin tur att El Mercurio och La Tercera riktar sig till ABC1. Baserat på inkomstnivå så blir också tidningarna billigare och billigare. Som jämförelse kostar El Mercurio 500 pesos (cirka sju kronor) vilket är dubbelt så mycket som Las Últimas Noticias kostar (250 chilenska pesos). Dessutom kostar tidningarna mer om de säljs utanför Región Metropolitana.¹

Utbildningssystem

Det har uppmärksammas i svensk media att de chilenska studenterna 2010 genomförde protester mot att deras utbildning inte är gratis. Studenterna fick inte igenom sina krav. Idag kan en chilensk student i princip inte finansiera sin utbildning själv. De mest attraktiva universiteten kostar ungefär lika mycket i månaden som den chilenska minimilönen ligger på. Journalistutbildningarna kostar mellan 200 000 pesos och 400 000 pesos i månaden.

Politik

Den nuvarande presidenten Sebastian Piñera, i en center-högerkoalition, figurerar ofta i medierna, liksom andra politiska ”kändisar” såsom före detta socialdemokratiska presidenten Michelle Bachelet och Camila Vallejo, som ledde studentdemonstrationerna för tre år sedan. Chile är ett land där till och med brandkåren är självfinansierad. Efter att Pinochet införde neoliberalism inom marknadsekonomin så har det genomsyrat de flesta företag och organisationer. Det finns en bild av att media inte är självständig om den drivs med statliga medel. Medierna ägs av två stora medieföretag och annonsmarknaden är fortfarande relativt stark.

Sedan 2007 har det funnits en nyhetsbyrå, Ciper Chile, som gör anspråk på att vara oberoende. Den finansieras delvis av Copesa, men också av bl.a. Open Society Foundation in London. Den är idag den enda nyhetsbyrå som gör grävande journalistik som alla de journalister som jag intervjuat hyllar på olika sätt när jag frågar dem om det finns oberoende journalistik i Chile som gör grävande journalistik.

Medieföretagen

De två stora medieföretagen som styr marknaden är Copesa och El Mercurio S.A.P. Det finns ingen statlig media som enbart finansieras av staten. Det finns ingen, i svenska mått mätt, oberoende media i Chile. Den statliga tv-kanalen, Televisión Nacional, är reklamfinansierad för att kunna konkurrera med de andra medierna.²

**Det finns väldigt lite ”hård”
journalistik som bara gör
grävande journalistik. Där är
CIPER ett undantag.**

/Andrés Azocar

¹ Chile är indelat i nitton regioner och Región Metropolitana är den som huvudstaden Santiago tillhör.

² För en exakt beskrivning av vilka medier och andra företag som Copesa och El Mercurio S.A.P. äger se bilaga 1.

Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att försöka få en helhetsbild av hur det chilenska medieklimatet ser ut och hur förutsättningarna ser ut för att kunna arbeta som journalist i Chile. Men även att förstå hur yrkesprofessionalisering i allmänhet har påverkat journalistyrket i synnerhet.

Det jag i huvudsak vill ta reda på är vad som de chilenska journalisterna anser är ett problem och vilka lösningar de i sådana fall ser skulle kunna vara genomförbara i Chile. Genom att ställa frågor som berör ideal, redaktionella strukturer, professionella relationer, lagar och regler, källor samt grävande journalistik hoppas jag kunna få en större förståelse för deras syn på journalistiken.

Mina frågeställningar har huvudsakligen handlat om hur journalistiken ser ut på insidan. Till det yttre verkar journalistutbildningarna vara lika de svenska, med flera praktiska moment och mycket teori. De är dessutom längre än de svenska; 4,5 år för att få en kandidatexamen jämfört med de svenska treåriga kandidatutbildningarna. Men trots att journalistutbildningarna är lika, så är journalistiken (till det yttre) väldigt olik. Varför journalistiken skiljer sig så markant från den svenska har varit något som jag valt att fördjupa mig i liksom hur arbetsvillkoren ser ut för de chilenska journalisterna.

Metod

Det finns flera sätt att undersöka journalistik på. För att kunna undersöka den chilenska journalistiken skulle man exempelvis ha kunnat göra en kvantitativ studie där man jämförde olika tidningars material eller en enkätstudie bland journalister. Det hade varit svårt att göra anspråk på att en fullständig helhetsbild över den chilenska journalistiken inom ramen för en kandidatuppsats. Jag valde därför att göra en kvalitativ undersökning där jag intervjuat chilenska journalister om vad deras bild av den chilenska journalistiken är. Att det blev en kvalitativ analys med intervjuer som bas var eftersom jag tror att en kvantitativ undersökning inte på samma sätt kunde problematiserat hur den chilenska journalistiken skulle kunna förändras enligt de chilenska journalisterna. Det finns en nästintill filosofisk tolkning av begreppet kvalitativa undersökningar och lika många sätt att utföra en kvalitativ studie på som det finns utövare. (Merriam, 2009: 8)

För att kunna förstå eller kunna förklara ett fenomen är det viktigt att välja ut de fall där fenomenet har inträffat (Esaiasson et.al, 2009:128). Vid samtalsintervjuundersökningar undersöker man fenomen, hur de gestaltar sig, och att synliggöra de problemformuleringar man har. (Esaiasson et.al. 2009:284).

Att göra intervjuer, oavsett form, blir allt mer vanligt inom forskning som handlar om utbildning. Därför måste också kritik av intervjuprocessen vara en del av forskningsrapporten. Kritiken är lika viktig som forskningens slutresultat. Dynamiken under själva intervjun spelar roll. Hur frågorna ställs och vad för agenda som den som intervjuar verkar ha med intervjun. Det handlar helt enkelt inte om vilka frågor som ställs utan också hur och varför. (Clarke, Robertson, 2001: 773)

I mitt fall har samtalsintervjuerna både varit informant- och respondentundersökningar. Jag har både velat få en bild av hur det chilenska medieklimatet ser ut i stort och vad de chilenska journalisterna tycker och tänker kring hur det ser ut. Även om den som utför intervjuerna har möjlighet att kontrollera att personen som intervjuas besvarar frågorna personligen och utan hjälpmedel, finns det även en risk att intervjuaren omedvetet påverkar den intervjuade (Esaiasson et.al. 2009:265).

I ett initialt skede så valde jag att mejla alla de universitet i Santiago som tillhandahöll en journalistisk utbildning för att få vägledning till vilka journalister som varit yrkesverksamma både under diktatur och i demokrati. Jag mejlade även mina chilenska kontakter, både chilenska vänner och svenska journalister. Frågorna jag ställde berörde sex sfärer.

1. Ideal

Hur förändras de journalistiska idealen och den journalistiska yrkesrollen när ett land går från diktatur till demokrati? Finns det idag fortfarande kompromisser som uppstod under diktaturen? Har någon av dem förändrat sitt sätt att se på journalistik efter kuppen? Vem är journalist idag? Hur rekryteras och representeras journalister? Hur ser det ut på de olika redaktionerna? Finns det någon skillnad på hur män och kvinnor tar sig fram i yrkeslivet? Vad har journalistkåren för bakgrund? Vilken klass tillhör de? Hur ser journalisterna själva på en mångfald bland de yrkesverksamma journalisterna?

2. Redaktionella strukturer

Vem betalar för vad i det chilenska medielandskapet? Hur ser en klassisk nyhetssändning ut? Hur skiljer det sig mellan olika medier? Hur aktiva är fackförbunden och hur stort mandat har de vid förhandlingar? Finns det en tendens hos kommersiella aktörer att vilja förändra medielandskapet? Hur ser journalisterna själva på reklamfinansierade medier och på public service?

3. Professionella relationer

Förändras journalisternas relation till källor, andra kollegor och deras chefer? Förändrades journalisternas relation till publiken? Kunde man se en tendens av ett ökat antal journalisthögskolor i landet och en tendens på landets redaktioner att allt fler skulle ha en journalistutbildning för att få vara yrkesverksam journalist? Hur ser journalistutbildningarna ut idag? Är det olika journalistiska ideal i olika medier?

4. Lagar och regler

Hur ser lagstiftningen ut? Finns det ett samband mellan politik och journalistik idag (presstöd, public service)? Fanns det då även under diktatur? Förändrades yrkespraxisen för de journalister som var verksamma före och efter demokratiseringen? Finns det några presslagar i Chile som anger journalistikens villkor? Vem utformar dem?

5. Källor

Fanns det situationer som journalisterna själva kanske upplevde som oväntade; att information var lättare att få kring vissa ämnen under diktaturen medan andra ämnen var omöjliga? Hur såg informationssamhället ut då? Var hade all fakta sitt ursprung?

6. Grävande journalistik

Hur ser journalister i Chile på grävande journalistik? Anser de att granskning av makthavare är något centralt inom journalistiken? Är oberoende journalistik en garant för grävande journalistik?

Jag bestämde mig för att fokusera på två sfärer. Journalistutbildningarna och de journalistiska idealen. De två områdena är centrala för hur journalistiken idag ser ut i Chile och det var även i de två sfärerna som alla intervjuade hade en klar och tydlig åsikt om.

Problematik

Den huvudsakliga problematiken kring intervjuerna är att de till att börja med inte har kunnat upprepas vid flera tillfällen men också för att jag var tvungen att ställa frågor som handlade om hur journalistiken såg ut i Chile, rent allmänt. De informativa frågorna kom i vägen för de frågor som eventuellt skulle ha kunnat komma ämnet närmare. Men det val jag gjorde var att inte ändra sättet som jag ställt frågorna på. För ett tydligare resultat krävs det av den kvalitativa intervjuundersökningsmetoden att frågorna inte ändras allt eftersom man ställer dem.

Frågorna har inte varit av karaktären fasta svarsalternativ, utan de intervjuade har kunnat tolka frågorna relativt fritt. Detta har inneburit att vissa av mina frågor ibland överlappar varandra men jag upplever inte det som problematiskt eftersom svaren inte har överlappat varandra ämnesmässigt, utan snarare förtydligat eller problematiserat ämnet.

En problematik som jag förstått i efterhand har varit att frågornas ordningsföljd kan ha en inverkan på hur de intervjuade väljer att svara. Men den forskning som finns på området menar också att just ordningsföljdseffekterna inte är något stort problem (Esaïasson et.al., 2009:280). Det handlar i stort om att de man intervjuar eftersträvar konsistens, att svaren hänger ihop med det som de tidigare pratat om. Jag har valt att ställa allmänna frågor innan de frågor som varit mer specifika men varit tvungen att erkänna mig besegrad när det gäller att ställa frågorna i en viss ordning. Efter tre

intervjuer i rad märkte jag att det blev allt lättare att minnas vilka frågor jag inte ställt och vilka vi redan pratat om och därmed kunnat hålla koll på ämnena, trots att de kom i omvänd följd.

Att försöka beskriva chilensk journalistik utifrån ett svenskt journaliststudentperspektiv innebär att frågorna ställs på ett visst sätt, med en viss utgångspunkt. Hur jag än ställer frågorna så kommer de att tolkas på ett visst sätt eftersom det i Chile finns en bild av att det som sker i väst också är det rättesnöre man ska förhålla sig till.

När det gäller valet av intervjupersoner finns det utrymme för diskussion. Vissa namn återkom, som Juan Pablo Cárdenas, som vunnit stora journalistiska priser och är en av de mest kända journalisterna i Chile. Honom lyckades jag till exempel boka in, men först när jag kommit till Chile och då under den allra sista veckan.

Vissa lyckades jag inte få tag på, som Mónica Gonzalez, Chiles motsvarighet till Janne Josefsson. Hon startade och är redaktionell chef för ciperchile.cl. Hon hade haft möjlighet att träffa mig några dagar efter att jag åkt hem. Att det blev just de här personerna som jag tog mig tid att få tag på, var eftersom de återkom när jag ringde runt och frågade på universiteten och hos Colegio de Periodistas. Vissa av de intervjuade personerna var lärare vid ett och samma universitet. Som tre lärare som visade sig sitta i samma korridor, på Universidad del Desarrollo. I det fallet valde jag att bara ta med vad en av dem tyckte, eftersom de hade liknande åsikter eller hänvisade till Marcela Lorca (som jag citerar här i uppsatsen). En intervju var tvungen att kasseras. Personen jag intervjuade hade mycket intressant att berätta men ville inte svara på mina frågor, vilket gjorde materialet svårt att använda.

I efterhand kan jag känna att jag borde lagt tid på att få tag på andra personer istället för att låta en och samma person boka upp mig med tre andra (som då dessutom hade liknande erfarenheter och lika synsätt).

Att vara i Chile i 24 dagar upplever jag som kort eftersom det var komplicerat att försöka få tag på journalisterna från Sverige. I Chile är terminerna indelade från mars till mitten av juli och från början av augusti till mitten på december. (UC, 2013) Detta innebär att det var svårt att få tag på personer att intervju under perioden januari till mars eftersom det då var semestertider i Chile.

Det var lättare när jag väl var på plats i mitten på mars och kunde ringa och boka upp personer att intervju. Majoriteten av de jag intervjuat arbetar vid någon av de chilenska journalisthögskolorna. Sex stycken har arbetat under diktaturen, resterande tre har inte gjort det. Mitt mål var att försöka intervju journalister som hade erfarenhet av att ha arbetat under diktatur. Men trots att några av de jag intervjuat varit yngre så har de istället andra erfarenheter som har varit värdefulla i analysen av intervjuerna.

Att genomföra en kvalitativ intervjuundersökning med chilenska journalister har varit en utmaning. Tre personer arbetade just nu som journalister och hade därför en helt annan bild än de som arbetade som lärare vid journalistutbildningarna. När jag bad dem att kritisera utbildningarna hade de som arbetade vid journalisthögskolorna svårare att komma på konkreta metoder eller förändringar, vilket faller sig naturligt eftersom de är mitt uppe i det arbetet med att försöka förbättra kvalitén vid utbildningarna. De som arbetade som journalister hade lättare för att vara kritiska mot just utbildningarna.

Frågorna jag ställt har varit öppna och handlat om flera olika områden inom journalistiken och hur

den skulle kunna tolkas. Men jag inser också i efterhand att bara det faktum att jag närvarade vid intervjuerna kan ha påverkat intervjuerna. Att jag är en svensk journaliststudent som vill veta hur den chilenska journalistiken ser ut innebär att de tolkar mig på ett visst sätt och att de själva har en förförståelse om vad målet med mina frågor varit. Det finns även en problematik kring samtalsintervjuundersökningar som grundar sig i att den som ställer frågorna, i det här fallet jag, omedvetet leder in den intervjuade på de svar jag ville ha. Det går inte att bortse från det faktum att jag gjorde tio identiska intervjuer (en intervju kasserades) inom loppet av tre veckor.

Därför har jag inlett varje intervju med faktafrågor (namn, ålder, utbildningssäte) och en uppvärmningsfråga ("hur kommer det sig att du ville bli journalist, har du journalister i familjen?"). Därefter ställde jag de rent tematiska frågorna, som jag har ansträngt mig för att behålla så öppna som möjligt. Uppföljningsfrågorna har bestått i att konkretisera eller exemplifiera något som den intervjuade vagt har uttryckt sig kring. Detta för att den intervjuade ska vara den som har den största tolkningsfriheten kring vad frågorna handlar om och hur de ska besvaras (Esaiasson et.al. 2009:298-299)

Jag är ändå nöjd med de intervjuer jag har lyckats göra. Det är trots allt en explorativ studie, jag gör inga anspråk på att kunna ge en fullständig bild av hur situationen ska lösas om det nu är så att den behöver lösning. Men om någon skulle göra liknande forskning på högre nivå så skulle förhoppningsvis vissa av mina preliminära svar kunna vara till hjälp liksom de frågeställningar jag har valt att fokusera på.

I de intervjuer jag har gjort har frågorna översatts från svenska till spanska och sedan har svaren översatts från spanska till svenska. Det finns en viss risk att missförstånd eller misstolkningar kan ha skett, på grund av språkförbistringar. I och med översättningen av frågorna så hade det säkert gått att ha ställt dem annorlunda, på spanska. Men jag är relativt säker på att jag inte skulle ha uppnått ett annat resultat då.

I vissa av intervjuerna fick jag väldigt lite gensvar när det gällde pressfrihet (om man t.ex. inte arbetade under diktaturen). I andra fick jag lite gensvar när det gällde kritik mot journalistutbildningarna (om den som intervjuades till exempel arbetade inom universitetsväsendet). Men trots att jag inte alltid fick ett gensvar på vissa sfärer så hoppas jag ändå att mitt urval av personer ska täcka upp för de svar jag inte fick.

Jag har dessutom bara intervjuat journalister som huvudsakligen arbetat eller arbetade i Santiago. Forskarna Cabalin och Lagos kritiserar även de sin undersökning med att de bara intervjuat journalister som arbetar i Región Metropolitana, där Santiago är huvudort. Det kan vara så att mitt slutresultat påverkas av att arbetsklimatet på något vis skulle kunna vara svårare i Santiago. Det är där, i Región Metropolitana, som de mest prestigefyllda universiteten ligger. Min självkritik riktar sig mycket mot att jag inte vet om situationen på landsbygden skiljer sig mot den i huvudstaden, till exempel. Det har inte funnits med bland mina ursprungliga frågor så därför har jag inte valt att lägga till den frågan när vissa av journalisterna själva tagit upp ämnet.

En av mina ursprungliga hypoteser grundade sig i att eftersom det inte finns några jobb så börjar journalisterna att arbeta på universiteten i allt högre utsträckning. De jag har intervjuat hade väldigt lite arbetslivserfarenhet om det var så att de undervisade vid universitetet. Men den tesen stämmer inte om man tittar på Claudia Mellados undersökning över de chilenska journalisterna. De har i genomsnitt arbetat 12 år innan de börjar undervisa vid universitetet, vilket liknar situationen i USA (där man i genomsnitt har arbetat 12,5 år innan man börjar undervisa vid universitetet). (Mellado,

2011: 376) De jag intervjuat som arbetar på universiteten hade alla ett färre antal års arbetslivserfarenhet än vad genomsnittet i Chile har och har därför snarare varit undantag.

Jag har använt mig av mycket sekundärlitteratur. Detta för att kunna sätta in den kunskap jag har tillskansat mig i en historisk kontext, men också för att kunna förstå och jämföra Sverige med Chile. För att förstå hur det chilenska utbildningssystemet är uppbyggt har jag läst mycket på flera olika universitets hemsidor. Jag läste minst en dagstidning om dagen i Chile, ofta köpte jag flera olika för att kunna få en överblick över vad som pågick i Chile, hur det chilenska medieklimatet var och hur de olika dagstidningarna uttryckte sig. Jag tittade även på nyheterna varje förmiddag och kväll. Jag har letat information om de chilenska inkomstnivåerna på den chilenska regeringens hemsida samt läst rapporter från det svenska Högskoleverket om hur situationen ser ut för journalistiken i Sverige idag.

Presentation av tidigare forskning

Journalistiken är under förändring. Den teknologiska förändringen påverkar i sin tur nyhetsorganisationerna som blir allt svårare att se på ett traditionellt sätt (Wiik, 2010: 182). Örnebrink menar att det har blivit en nedgång i journalisters förpliktelser till professionella värden, som påverkar den professionella självständigheten. Enligt artikelförfattarna finns det forskning som visar på att den upplevda självständighetsnivån bland journalister i världen minskar. (Mellado och Humanes. 2012: 987)

När chilenska forskare själva ska kritisera den chilenska forskningen så menar de att en stor del av studierna som har med pressfrihet att göra inom journalistiken har blivit begränsade till att bara undersöka faktorer som har med militärdiktaturen och regimskiftet att göra. Man har även valt att undersöka medieindustrins koncentrerings och beroende av reklamfinansiering. Enligt forskarna själva finns det därför en lucka där man lämnat journalisternas uppfattade bild av självständighet och frihet. (Mellado och Humanes. 2012:986)

De frågor som forskningen väljer att fokusera på påverkar självklart resultatet. Det finns kanske inget ämne som per definition är fel att forska kring. Men självklart innebär brister inom medieforskningen att chilensk journalistik riskerar att bedömas utifrån diktaturens efterspel och hur medierna är uppbyggda. Det finns en del forskning på uppfattad professionell självständighet hos chilenska journalister, men den sortens undersökningar är få (Mellado och Humanes. 2012:986)

Trots att de studier som har genomförts har bidragit stort i att karaktärisera yrket lokalt, så har de resultat som kommit fram varit mer beskrivande. Det som saknas är hur man kopplar samman journalisternas uppfattningar med de möjliga interna och externa influenskällorna som kan komma att begränsa deras arbete (Mellado och Humanes. 2012:986).

De historiska, politiska och ekonomiska förändringar som Chile har genomgått under tidsperioden 1973-1990 har varit viktiga. Samtidigt som samhället förändrats har även journalistiken varit tvungen att utstå olika prövningar när det gäller demokratiseringsprocessen. En journalists viktigaste uppdrag är, enligt mig, att hålla allmänheten underrättad om vad som pågår i det samhälle de lever i.

Shoemaker och Reese (1996), Preston (2009) och Hanitzsch et.al. (2010) resonerar kring att det finns flera olika sorters influenser inom nyhetsproduktion på en konceptuell och en empirisk nivå, som kan öka eller minska de olika nivåerna av frihet i de dagliga rutinerna (Mellado och Humanes. 2012:986). Mellado och Humanes fokuserar istället på journalisten, där professionell självständighet är en multidimensionell konstruktion. De undersöker därför hur viktigt det är för de chilenska journalisterna att vara självständiga.

Vad vet vi från forskning om chilensk journalistik?

Den chilenska nyhetsorganisationen skiljer sig från den svenska i många aspekter. I Sverige har vi akademiska utbildningar i journalistik, ett starkt fackförbund med stort inflytande och hög anslutning samt interna yrkesregler för hur en journalist bör förhålla sig och agera i sitt yrke. I Chile finns det akademiska utbildningar i journalistik, ett fackförbund med litet eller inget inflytande och låg anslutning samt interna yrkesregler på varje enskild redaktion för hur en journalist bör förhålla sig och agera i sitt yrke.

I den chilenska forskningen om journalistik definieras professionell självständighet efter i hur hög

grad man har möjlighet att fatta självständiga beslut utan att påverkas av externa eller interna influenser. Enligt Mellado och Humanes är det ett av de starkaste idealen inom chilensk journalistik. Det associeras dessutom med pluralism och hur yrket försvarar sig mot restriktioner som har med yttrandefrihet och publika intressen att göra. (Mellado och Humanes. 2012: 985)

När det gäller journalistutbildningarna så har forskarna Cabalin och Lagos skrivit en rapport med förslag på hur den skulle kunna förändras. De anser att en av de första utmaningarna som journalistutbildningen står inför är att stärka sin position som ett utrymme där kunskapsområdena bygger på ett s.k. kapacitetsfokus i utbildningen. Detta skiljer sig från perspektivet där man fokuserar på det humana kapitalet, eftersom det inte bara handlar om resultat och prestationer, utan även hur man genomför sin yrkesutövning. Att fokusera på kapacitet istället för på humant kapital menar artikelförfattarna är centralt för att kunna se yrket ur ett annat perspektiv. Det humana kapitalet-perspektivet bidrar bara till att stärka journalistrollen i ett marknadsmässigt perspektiv, där journalisten är en länk i produktivitetsskedjan. Att istället fokusera på journalisternas kapacitet skulle möjliggöra en ökning i en akademisk utveckling hos journalisterna. Som det ser ut idag vill väldigt många journalister läsa vidare men upplever det inte som att de har någon konkret möjlighet till det eftersom de begränsas av arbetsmarknaden. (Cabalin och Lagos. 2012: 166)

Om man skulle fokusera på vidareutbildning som skulle finansieras av arbetsplatserna skulle fler ha möjlighet att studera vidare, både inom journalistiken men också bredda sina kunskaper gentemot andra ämnen, som IT eller statsvetenskap. En journalist behöver idag sätta sig in i olika ämnen dagligen och utan en möjlighet till vidareutbildning ser det svårt ut för dagens journalister att överleva det hårda arbetsklimatet. Att utbildningen inte är gratis innebär rent konkret att journalisterna måste spara ihop till sina vidareutbildningar, om inte föräldrarna betalar även den.

Den intervjuundersökning som Cabalin och Lagos genomförde, var till skillnad från min samtalsundersökning, både kvantitativ och kvalitativ. Den kvantitativa analysen som de genomfört fokuserade på sju dimensioner i det journalistiska arbetet som skulle kunna påverka den professionella prestandan: arbetsvillkor, materiella villkor, stöd från professionella organisationer, utbildning och specialisering, nyhetsproduktionens process, påtryckningar och censur och demografisk information. Den kvalitativa var semistrukturerad och hade de sju dimensionerna som underlag. (Cabalin och Lagos. 2012: 165)

Min undersökning liknar deras i valet av områden förutom att jag inte valt att fråga journalisterna om de materiella villkoren och den demografiska informationen om var de arbetar. Ibland har journalisterna ändå valt att prata om hur situationen skiljer sig mellan storstad och landsbygd, men det är inget jag valt att fokusera på.

Deras undersökning är baserad på ett avsevärt större antal journalister än de jag intervjuat, 171 stycken mot de nio jag har intervjuat. Förutom enkätundersökningar så har även undersökningen samtalsintervjuer som bas. Av de som blivit intervjuade tjänar hälften, 50,6 % mellan 370 000 pesos (5200 kronor) och 840 000 pesos (11700 kronor). 23,8 % tjänar mindre än så och 25,6 % tjänar mer än så. 97,6 % av de som tillfrågade har läst journalistik vid ett universitet och 81,2 % har en professionell titel. Majoriteten, 93,8 % av de tillfrågade uttrycker en vilja att studera vidare men 59,8% uttrycker också att arbetsvillkoren inte tillåter specialisering eftersom de arbetar minst tio timmar dagligen. (Cabalin och Lagos. 2012: 165)

I genomsnitt tjänar en journalist som har arbetat 1 år 476 000 chilenska pesos i månaden (6600 SEK). Efter två års arbetslivserfarenhet ökar lönen till 550 000 chilenska pesos i månaden och efter

tre år till 641 000 chilenska pesos i månaden. (Cabalin och Lagos. 2012: 162)

I en rapport som El Centro de Políticas Comparadas de Educación de Universidad Diego Portales genomförde 2012 fokuseras bland annat på lönejämförelser och vilka universitet som hade högst "anställningsbarhet". I den står bland annat att det i Chile finns runt 11000 journalister som konkurrerar om runt 1700 jobb. Dessutom fanns det då 8000 journaliststudenter som då genomgick den 4,5-åriga journalistutbildningen. De tre universitet som är högst rankade när det gäller "anställningsbarhet" är Universidad Católica de Valparaíso, Universidad de Chile och Pontificia Universidad Católica de Chile. På ett av de universitet där jag har intervjuat lärare, Universidad del Desarrollo (som hamnar på femte plats över anställningsbarhet) kostar själva utbildningen 400 000 chilenska pesos i månaden (cirka 6100 svenska kronor).

Claudia Lagos hävdar att universitetet som hon undervisar vid, USACH har 100 % anställningsbarhet. Hon menar även på att journalistyrket är ett högstatusyrke som är underbetalt. Hon sammanfattar det som att en journalist har inte råd att skicka sina barn till journalisthögskolorna även efter 10 års arbetslivserfarenhet. Då menar hon även på att man som journalist tjänar mycket bättre i Santiago än vad man gör på landsbygden.

Överskottet på journalister har en direkt påverkan på deras löner, arbetstider och professionella ideal. Om det finns tio personer i kö till ens arbete finns det få, eller inga möjligheter, till att arbeta mindre än heltid. Det finns inte heller några fasta arbetstider eller lönenivåer. I en studie gjord 2006 kunde man se att 20 % av de utexaminerade var arbetslösa och att de som hade ett arbete arbetade långt över den tillåtna gränsen på 45 timmar i veckan. Enligt Gronemeyer är den professionella identiteten under starka påtryckningar eftersom självständigheten är begränsad och journalisterna är väldigt försiktiga för att inte riskera att förlora jobbet. (Cabalin och Lagos. 2012: 162)

Journalistutbildningarna, marknaden och den professionella identiteten står därför i direkt relation till varandra. Enligt Cabalin och Lagos är därför de intervjuade journalisterna i deras studie inte helt nöjda med hur deras akademiska studier har förberett dem inför de olika ansvarssituationer och utmaningar som de ställs inför i sin yrkesroll. De vidhåller att journalistiken är något som man lär sig i praktiken, genom professionell erfarenhet. Just därför är det viktigt att forska på journalistutbildningarna eftersom de som har den akademiska utbildningen står inför nya svårigheter i och med de olika nya påtryckningarna från den ständiga globaliseringsprocessen. (Cabalin och Lagos. 2012: 161).

Den akademiska oron över journalistiken har gjort att andelen studier över ämnet har ökat radikalt i antal i Chile. Enligt Deuze har journalistutbildningarna varit ett ämne som gärna diskuterats men inte analyserats. Forskarna Cabalin och Lagos menar på att den forskning som tidigare har funnits i ämnet, som inte handlar om just journalistutbildningarna har bidragit till att stärka idén om att journalisthögskolorna ska inse sin sociala roll, där journalistutbildningen blir ett konstitutivt element för skapandet av en professionell identitet genom det officiella dokument som sammanfogar journalisten med det demokratiska samhället. (Cabalin och Lagos. 2012: 160)

Journalistutbildningarna har kunnat skapa en egen definition av yrket som är baserat på fem ideal. De värden som skapar den "ideala" journalistiken är, enligt Deuze, objektivitet, självständighet, etik, omedelbarhet och att journalisten är i allmänhetens tjänst. Den gemensamma uppfattningen av att de här idealen är viktiga att vidareförmedla inom journalistutbildningarna är vanlig och står skriven i studiehänvisningarna i de flesta av journalisthögskolorna i västvärlden. (Cabalin och Lagos. 2012: 161)

Utan tvekan så är det svårt att förankra den här typen av ideal ute i arbetslivet, där journalister möter allvarliga problem på grund av politiska och ekonomiska påtryckningar. Det som då händer är att journalisterna måste ge sin professionella identitet och självständighet en återuppbyggnad, där man omförhandlar sina ståndpunkter i medieindustrins värld. (Cabalin och Lagos. 2012: 161)

Mellado menar på att forskningen idag pekar på att akademien behöver gå ifrån den professionella/akademiska debatten, särskilt när det gäller huruvida någon av dem dominerar eller inte när det gäller journalistutbildningarna. Hon menar även på att de undersökningar som utförs i det här ämnet måste ta in båda perspektiven men inte fokusera på vad som är teori eller praktik. Det är istället nödvändigt att hitta en balans mellan hur journalistiken utövas och hur den kulturellt intellektuella universitetsvärlden hanterar en förbättring av journalistutbildningarna. (Mellado, 2011:376)

Claudia Mellado har gjort en kvantitativ undersökning av fyra olika regioner i Chile som har journalisthögskolor. I den framgår att 43 % av de heltidsanställda har mer än tio års yrkeslivserfarenhet av att vara lärare. 15 % av lärarna arbetade inte med journalistik innan de började undervisa. Bland de 7,6 % som hade en doktorsgrad var det 21 % som aldrig hade arbetat som journalist. Den genomsnittliga medieerfarenheten är hög, 12 år, även om 15 % aldrig har arbetat inom journalistik innan de började undervisa. Det går att jämföra med USA, där en genomsnittlig lärare vid en journalisthögskola har 12,5 års yrkeserfarenhet. (Mellado, 2011: 376)

The Freedom House pressfrihetsindex rankar Chile, Costa Rica, Uruguay och de flesta karibiska öar som "fria". (Molleda, Chance, 2006: 531) Chile är ett av de länder, som enligt the Freedom Houses ranking 2010 ligger på 67:e plats internationellt när det gäller pressfrihet. Som jämförelse ligger Brasilien och Mexiko på 88:e och 130:e plats. Reportrar utan gränser rankade Chile på 39:e plats av 175 länder, medan Brasilien och Mexiko hamnar på 71:e och 133:e plats. (Mellado et al, 2012:64) Trots detta, har the Open Society Institute och en icke-statlig organisation, "Participa", kvalificerat Chiles position överst på de internationella rankingarna angående sekretess eller motvilja till en eftersträvt tillgång på offentlig information. De menar på att det är svårt för vanliga medborgare eller de som arbetar inom media att utöva demokrati, få en överblick och en insyn över administrativa händelser samt att utöva en kamp gentemot korruption. (Molleda, Chance, 2006:533) Den chilenska journalistiken är inte i lika hög grad påverkad av våldet mot journalister som pågår i övriga Latinamerika.

Demokratiseringsprocessen i Latinamerika har utvecklats från det s.k. "förlorade årtiondet" (1980-tal) till en öppen marknad eller en liberaliseringsprocess (1990-tal) där politiska och ekonomiska positiva och negativa utvecklingar ingår i den nya cykeln. Pressfrihetsindexet är relativt högt jämfört med andra länder i Syd- och Centralamerika (t.ex. Ecuador, Haiti och Mexiko) där journalister hotas och utsätts för våld. (Molleda, Chance, 2006:530)

Enligt forskarna Mellado m.fl. är det populärt att jämföra journalistik i olika länder, men det är också olika svårt. De jämför de politiska strukturernas dominans, olika nivåer av pressfrihet och storleken och koncentrationen av medieägarskap vs. predominansen av politiska kulturer och politisk parallellism. De kommer fram till att inga av förklaringarna står för sig själva men att organisatoriska faktorer, medierutiner och individuella faktorer överskrider landsgränserna. (Mellado et.al., 2012:61)

Artikelförfattarna menar på att det finns för lite forskning som agerar gränsöverskridande. Att man i

sitt sätt att försöka beskriva variationer i det journalistiska professionella yrket tvingas dela upp journalistiken efter det land man valt att fokusera på. Nationen används därför som ett objekt, en kontext, en analysenhet, medan journalistisk kultur har blivit en nyckelstrategi för att rama in och utvärdera förändringen i hur journalistiken utövas och attityder som medföljer. (Mellado et.al., 2012:61)

Wilke beskriver i *The Global Journalist*, i en jämförelse mellan chilenska, mexikanska och ecuadorianska journalister, att de chilenska journalisterna är neutrala reportrar och publika underhållare, mycket mindre aktiva och antagonistiska än vad mexikanska journalister är till exempel. (Wilke, 1998:441)

Sammanfattning

Den upplevda självständighetsnivån bland journalister i världen minskar. Enligt chilenska forskare saknas forskning om de chilenska journalisternas uppfattning av deras självständighet och frihet. Den forskning som görs är enligt Mellado och Humanes inte tillräckligt omfattande. Mellado och Humanes väljer i sin forskning att fokusera på journalistens uppfattning av dess påstådda frihet. I den chilenska forskningen om chilensk journalistik definieras professionell självständighet i hur hög grad man har möjlighet att fatta självständiga beslut. Forskarna Cabalin och Lagos har skrivit en avhandling i hur de chilenska journalistutbildningarna borde förändras. Det handlar inte bara om hur man presterar utan även hur själva yrkesutförandet sker. De kallar det för att fokusera på kapacitet istället för humant kapital. Eftersom det inte är gratis att studera i Chile och journalisterna tjänar dåligt blir det oerhört svårt för journalisterna att vidareutbilda sig.

11000 journalister konkurrerar om 1700 jobb, och journalisterna blir bara fler och fler. Just nu läser runt 8000 studenter på journalistprogram runt om i Chile. 20 % av dagens journalister är arbetslösa. Forskaren Gronemeyer menar på att den professionella identiteten och därmed de journalistiska idealen är hotade av begränsad självständighet och en allmän försiktighet hos journalisterna. Forskaren Mellado anser att forskningen måste sluta fokusera på vilka universitet det är som har högst antal studenter som går vidare i arbete. Hon menar istället på att man måste diskutera hur universitetsvärlden ska kunna hantera en vidareutveckling av journalistutbildningarna.

I jämförelse med två andra latinamerikanska länder, Mexiko och Ecuador, så är de chilenska journalisterna neutrala reportrar och publika underhållare. Men att jämföra olika nationers journalistik är alltid svårt. Olika nivåer av pressfrihet och vilka medieföretag som äger medierna skiljer sig mycket länderna emellan.

Vad vet vi om forskning om professionalisering i allmänhet?

Att försöka mäta hur självständigt ett yrke är kräver vissa riktlinjer. Mellado och Humanes anser att självständighet är en oundgänglig faktor för att kunna utöva yrket; samtidigt som de undersöker de individuella, organisationsmässiga och geopolitiska faktorer som influerar deras uppfattade nivåer av självständighet. (Mellado och Humanes. 2012:986) Det finns en distinkt skillnad mellan den reella självständigheten och den uppfattade självständigheten. Den är också starkt sammankopplad med yrkets professionalisering. Vissa forskare (Demers, Stamm och Underwood) har kunnat påvisa att professionell självständighet är en viktig komponent om man vill kunna förutsäga professionell tillfredsställelse. (Mellado och Humanes. 2012: 987)

Det finns olika sätt att förhålla sig till professionalisering. Ett av dem som nämns i Mellado och Humanes text är att professionalisering är en process, där ett uppehålle får de karakteristiska värden som ett yrke har; en känsla av en professionell identitet, som är högt värderat när det handlar om att

definiera professionella roller, kontrollerade av en professionell grupp över deras medlemmars uppförande, sociala erkännande och sättet på vilket man rekryterar kandidater via etablerade mekanismer. (Mellado och Humanes. 2012: 987) De som är mer revisionistiskt lagda resonerar så att det snarare är så att professionaliseringen är baserade på strukturella mål och ställningstagande element inom varje yrkeskategori.

Det här sättet att tänka fokuserar på hur varje yrke relaterar till det politiska, sociala och organisationsmässiga kontexten i vilken de utvecklar sin professionella aktivitet. Professionell självständighet består i de strukturella elementen, tillsammans med det professionella medlemskapet, etiska koder och heltidssysselsättning (Mellado och Humanes. 2012: 987). Det finns forskning som ifrågasätter sättet vi idag kategoriserar någon som professionell i sin yrkesutövning, eftersom sättet att arbeta på idag har förändrats.

Även om man inte ska se något av de sätten att kategorisera professionalisering på som konkurrerande värden, så bör man idag ta hänsyn till att det genom en avreglerad arbetsmarknad där människor utövar sin yrkesroll under flexibla former och ibland även på halvfart, och inte alltid med en akademisk utbildning i ryggen. (Mellado och Humanes. 2012:987). Just journalistyrket saknar en legitimation även om det indirekt kan vara så att landet på olika sätt gynnar den akademiska utbildningen genom lagstiftning eller annan typ av regler.

Sammanfattning

Det är en väldigt skarp skillnad mellan den verkliga och den uppfattade självständigheten. Den hänger samman med hur journalistyrket har professionaliserats. Själva professionaliseringen är en process. Oftast betyder det att ett arbete går från ett uppehålle till ett faktiskt yrke. Med det menar man att det ska finnas en känsla av att man har en professionell identitet som väger tungt när de professionella rollerna skissas upp. Det ska finnas en professionell grupp som styr över hur de som hör till yrket uppför sig och det ska finnas ett erkännande från allmänheten att ens arbete är ens yrke. Det ska även finnas särskilda sätt att rekrytera på.

Resultat & Analys:

Med utgångspunkten i att försöka förstå hur journalister i Chile själva ser på sin yrkesutveckling så blir det lätt många aspekter att ta hänsyn till. De chilenska journalisterna jag intervjuat är överens om vissa saker och oense om andra. De två områden där jag upplevde att de tyckte till mest var journalistutbildningarna och uppfattningen av de ideal som finns hos den chilenska yrkeskåren.

De intervjuade chilenska journalisterna:

Marcela Lorca, 45 år

Journalist som läst vid Universidad Católica, Har jobbat på Qué Pasa? och frilansat. Arbetar nu som koordinatör och undervisar i grävande journalistik vid Universidad del Desarrollo (UDD). 20 års erfarenhet av journalistik.

Juan Pablo Cárdenas, 62 år

Journalist som studerat vid Universidad Católica, 40 års erfarenhet. Har undervisat vid Universidad Católica och Universidad del Norte. Jobbar nu på Radio de la Universidad de Chile, i Santiago. 40 års erfarenhet av journalistik.

Andrés Azocar, 44 år

Journalist som studerat vid Universidad Diego. Chef på Copesas digitala medier. 24 års erfarenhet av journalistik.

Claudia Lagos, 37 år

Journalist som studerat vid Universidad Católica med en till magister i genusvetenskap. Har jobbat på La Época. Undervisar idag på Universidad de Santiago de Chile (USACH). 15 års erfarenhet av journalistik.

Ascanio Cavallo, 55 år

Journalist som studerat vid Universidad de Chile. Har huvudsakligen arbetat som journalist på El Mercurio och är nu frilans. 34 års erfarenhet av journalistik.

Bernardita del Solar, 51 år

Journalist som studerat vid Universidad Católica. Centro de Estudios Públicos huvudansvariga kommunikator. Har varit chef på Copesas "Qué Pasa". 30 års erfarenhet av journalistik.

Carla Valencia, 42 år

Journalist som studerat vid UDD. Arbetar med webdesign och kommunikation vid UDD. Två års erfarenhet av journalistik.

María Cristina Silva, 36 år

Journalist som läst vid Universidad Católica. Har arbetat på El Mercurio och är idag lärare och koordinator på UDD. 5 års erfarenhet av journalistik.

Carlos Dorat, 60 år

Journalist som läst vid Universidad Católica. Har arbetat på tidningar såsom El Siglo under diktaturen och arbetar nu som korrespondent för DPA (Agencia Alemana de Prensa). 40 års erfarenhet av journalistik.

Journalistutbildningarna

Dagens journalistutbildningar
utbildar journaliststudenterna till
att bli mikrofonstativ istället för
fria, tänkande journalister.
/Juan Pablo Cárdenas

Utifrån sett skiljer sig inte de chilenska journalistutbildningarna från de svenska. Journalistutbildningen är både akademisk och praktisk, med uppsatsarbete och praktikplatser som förmedlas via skolan. De flesta journalistutbildningar är utbildningar med nio terminer och har en balans mellan teoretiska och praktiska moment, enligt de intervjuade journalisterna som undervisar vid universiteten.

Jag tror att journalistutbildningen måste
vara balanserat teoretisk och praktisk. Våra
studenter har möjlighet att skriva en
kandidatuppsats som är både kvantitativ
och kvalitativ. Det finns en koppling till
arbetslivet, där eleverna kommer ut på
praktik. Det är viktigt att eleverna kommer
ut i arbetslivet så de vet vad som förväntas
av dem.

/Marcela Lorca

Med tre olika sorters praktiker så hoppas journalisthögskolan som Marcela Lorca arbetar på, Universidad del Desarrollo (UDD), kunna erbjuda studenterna en garanterad plats på någon av de mest attraktiva arbetsplatserna.

Att den chilenska journalistutbildningen inte är gratis samt att det varje år utexamineras cirka tusen nya journalister från universiteten är två viktiga punkter när man jämför den svenska och den chilenska situationen för journalister. Även i Sverige har vi problem med en överetablering av journalister på marknaden. Enligt en rapport som Högskoleverket (nuvarande Universitets- och Högskolerådet samt Universitetskanslersämbetet) gjorde 2012 så förväntas efterfrågan på journalister i Sverige öka svagt fram till 2030, medan antalet utexaminerade väntas fördubblas (HSV, 2012: 48). Att det är svårt att få jobb som journalist är därmed inte bara ett problem i Chile. Men när man ser på statistiken över 20 års utveckling för journalistyrket kan man tydligt se att fallet i Chile är extremt. Mellan 1986 och 2005 utexaminerades 7709 journalister, vilket är fyra gånger mer än vad det finns jobb. (Cabalin och Lagos. 2012: 162)

Journalistutbildningen i Chile

Journalistutbildningen är en femårig utbildning som tillhandahålls på 36 stycken journalisthögskolor (Mellado, 2010:377). Utbildningen kostar från 100 000 pesos och uppåt, per termin, enligt de intervjuade journalisterna. I jämförelse ligger den chilenska minimilönen på 193 000 pesos i månaden. (Gobierno de Chile, 2013) När man ska söka till högskolan skriver man ett obligatoriskt högskoleprov som vägs samman med slutbetygen från gymnasiet, det kallas för PSU ("Prueba de Selección Universitaria").

Varje år skriver tvåhundratusen elever proven som är det enda sättet att komma in på universitetet.

(CiperChile, 2013) Av dem är det runt 6000 studenter som söker till journalistprogrammen varje år (Lagos, 2011:1). Tusen journalister utexamineras per år och möter ett hårt arbetsklimat i ett land med 16,5 miljoner invånare (Cabalin och Lagos. 2012:162).

Det chilenska skolsystemet delar upp universitet i två olika grupper. Den första gruppen består av statliga självständiga universitet och privata universitet som infördes innan 1980 ("traditionella universitet"). De får bidrag på samma sätt. Den andra gruppen består av privata universitet som infördes efter 1980 som får väldigt lite eller inget statligt bidrag. (Mellado, 2011: 389)

Problemet med journalistutbildningen idag är att det finns alldeles för många av dem. Det handlar ju, i stora drag, om att det finns alldeles för många privata universitet. Två eller tre journalisthögskolor håller en hög kvalitet, men de flesta arbetsplatser slänger ut elever som inte har fått adekvat utbildning och som inte heller kommer att kunna arbeta vidare som journalister.

/Juan Pablo Cárdenas

Universidad de Chile, som är ett av de mer prestigefyllda universiteten i Chile, var det universitet som var först med att tillhandahålla en journalisthögskola 1953. Till och med 1985 fanns det bara fem andra universitet som tilläts ha journalistutbildningar som ett professionellt yrkesval. Utan tvekan har journalisthögskolsboomen (journalisthögskolorna ökade från sex journalisthögskolor sammanlagt till 32 stycken mellan åren 1985-2005) varit en direkt följd av Augusto Pinochets neoliberal marknadreform. Den här reformen påverkade universitetsutbildningarna på ett väldigt konkret sätt. (Cabalin och Lagos. 2012: 162)

Det allra vanligaste är att man börjar på universitetet direkt efter gymnasiet, vid 18 års ålder, enligt de intervjuade journalisterna. Men om man börjar studera när man är 18 år, utexamineras man vid 23 års ålder efter fem års universitetsstudier. Studieavbrott hör inte till vanligheterna. Utan några krav från journalistutbildningarna på tidigare studier är det väldigt få journalister som har någon annan typ av utbildning i ryggen än just bara journalistutbildningen. I den svenska journalistutbildningen ställs krav på att eleverna ska ha läst minst 60 högskolepoäng (motsvarande två terminers heltidsstudier) innan de påbörjar journalistprogrammet. Något liknande finns inte i Chile. Dessutom finns det få, eller inga möjligheter att fortsätta sina studier efter grundutbildningen, både på grund av tid och av ekonomiska orsaker.

Det är inte vanligt att man som journalist idag läser vidare till en magister eller en doktorsexamen. Det finns inte utrymme för det, rent ekonomiskt.

/Marcela Lorca

När journalisterna själva får kritisera journalistutbildningarna kommer flera olika faktorer upp. Av de nio journalister jag intervjuat har samtliga läst vid en chilensk journalisthögskola och är i kontakt med journaliststudenter, antingen genom sina arbetsplatser eller på universiteten där de undervisar. Några av punkterna var journaliststudenternas brist på teknologisk kompetens och även deras brist på allmänbildning. Men även att själva journalistutbildningarna var gammalmodiga när det gäller

den teknologiska utvecklingen men även att de inte erbjuder en praktisk erfarenhet som motsvarar den mot när man befinner sig ute i arbetslivet. Vem som helst som arbetat på radion i ett halvår är sedan fullärd, menar Juan Pablo Cárdenas, det behöver man ingen journalistutbildning för.

Väldigt få läser journalistik på det sätt som man borde lära sig ämnet på. Istället är det så att alla journalister formar sin slutgiltiga utbildning när de arbetar inom medierna. När de har arbetat här i sex månader så vet de hur de gör radio. För det behövs ingen journalistisk utbildning.

/Juan Pablo Cárdenas

Att man inte behöver en journalistisk utbildning för att arbeta som journalist är något som både Juan Pablo Cárdenas och Andrés Azocar bestämt hävdar under intervjuerna. Juan Pablo Cárdenas är missnöjd med journaliststudenternas praktiska erfarenheter och säger att han undervisar på universitetet för att kunna handplocka de studenter som ska få lov att arbeta på hans radiostation senare. Här finns ingen som inte är allmänbildad, säger han. Andrés Azocar är en stark anhängare till att inte anställa journalister som läst vid universitetet. Han anställer hellre personer som har ett it-intresse och har en bra blogg. Det här är två personer, av väldigt många arbetsgivare i Chile. Men de är överens. Där journalistutbildningen brister så letar de andra alternativ för att kunna få de anställda som de vill ha. Eftersom journalistutbildningen inte anpassat sig till verkligheten så tänker inte de kompromissa med sina krav på allmänbildning eller teknologisk kunskap.

De chilenska journalisternas brist på allmänbildning

Den som kritiserar universitetsstudenternas allmänbildning mest är Juan Pablo Cárdenas. Han berättar att han tvingades läsa 26 skönlitterära böcker om året när han gick i gymnasiet och ser det som en självklarhet att man som journalist ska läsa mycket vid sidan av sitt yrkesliv.

Nu frågar man vilken journaliststudent som helst vad de läser på fritiden och det gör de inte. Jag skulle vilja att de lärde sig andra ämnen som vetenskap, estetiska ämnen, sociologi innan de läste journalistik. Jag vill att det ska finnas en journalistutbildning som är integrerad med intellektuell utveckling.

/Juan Pablo Cárdenas

I en undersökning som el Centro de Estudios Sociales y Opinion Pública (Chiles motsvarighet till SIFO) genomförde i november 2012 visade det sig att 41,5% av chilenarna inte läst en bok under det senaste halvåret. Att chilenska journaliststudenter läser för lite i ett samhälle där det inte finns en vana att läsa böcker är inte förvånansvärt. Dessutom är böckerna i Chile dyra; de flesta böcker i en vanlig bokaffär kostar ungefär lika mycket som en person med minimilön tjänar på en dag.

Många av de intervjuade journalisterna uttrycker även en oro över att de journalister som kommer ut från universiteten saknar den praktiska erfarenheten av att ha arbetat på en arbetsplats som inte är journalistisk eller att ha läst ett ämne (som ekonomi eller statsvetenskap) först som hjälper dem att förstå samhället de ska beskriva.

Jag uppskattar inte hur man idag har delat in journalisterna på olika medier. Att någon är ansvarig för La Moneda-palatset³, någon annan för fotbollen och en tredje för påvevalet. Hur ska man förstå fotbollsklubbarnas kris om man inte förstår ekonomi? Hur kan man som journalist åka till Italien och rapportera därifrån om det inte vet hur ett påveval går till?

/Juan Pablo Cárdenas

Kritik mot journalistutbildningarna

Det är inte enbart studenterna vid universiteten som kritiserats utan även själva journalistutbildningarna. Även om de chilenska journalisterna uttrycker kritik mot hur journalistutbildningarna ser ut, att de borde vara mer praktiska och teoretiska, så har de svårt att problematisera var i problemet med universitetsutbildningarna i journalistik ligger och ge förslag på förbättringar.

När det gäller journaliststudenterna vid Chiles universitet så anser forskarna Cabalin och Lagos att det finns två viktiga poänger som de vill vidarebefordra till dem. Nya journalister bör kunna förstå globaliseringsprocessens effekter. De menar på att det är viktigt att förstå de materiella konsekvenserna av globaliseringen inom journalistiken. Det innebär att det kommer att finnas nya sätt att producera nyhetsmaterial och att relationen med arbetsmarknaden kommer att bli ännu mer påfrestande (eftersom medieindustrierna kommer att drabbas av förändringar i och med förändrade villkor). Den andra poängen är politisk, eftersom globaliseringen innebär nya sociala förändringar, som demokratins stärkande och multikulturalism. (Cabalin och Lagos. 2012: 167)

Den nya teknologin är en utmaning för oss på journalisthögskolorna. Vi tycker det är viktigt att våra elever specialiserar sig mot radio eller television eller multimedia. Det innebär att journaliststudenterna har ännu en utgång gentemot arbetslivet.

/Claudia Lagos

Artikelförfattarna Cabalin och Lagos menar att man, som journaliststudent, bör känna till att världen blir mindre och mindre på grund av den teknologiska utvecklingen. Trots det ädla i att se det som sin uppgift att förbereda ungdomar inför sin kommande arbetssituation, så är det nog säkert att anta att ungdomarna i Chile känner till globaliseringen. De som snarare bör informeras är journalisthögskolorna, enligt en av de intervjuade journalisterna, Andrés Azocar.

Jag var ansvarig för en universitetsutbildning i sju år. Det pratades mycket om att man skulle "hänga med" i teknologisvängen. För dem innebar att "hänga med" att man skulle kunna programmera hemsidor och känna till Excel. Men lärarna kan inte lära ut det, eftersom de inte har den kompetensen. De måste kunna lära ut grävande journalistik för papperstidningar och grävande journalistik för webben samtidigt.

/Andrés Azocar

³ Presidentpalatset i Santiago heter La Moneda.

Att teknologin förändrar nyhetsbyråernas arbete är ingen nyhet. Med rätt verktyg kan man hantera alla dessa förändringar utan att dramatisera dem alltför mycket. Det håller Cabalin och Lagos med om. De menar att den chilenska journalistutbildningen har påverkats av den digitala utvecklingen men inte tillräckligt. De nyexaminerade journalisterna har inte lika hög sannolikhet att få jobb inom multimediajournalistik jämfört med sannolikheten att få jobb inom ett traditionellt medieföretag. (Cabalin och Lagos. 2012: 167)

Journalisthögskolorna kommer att
förändras när de inser att jag och andra
chefer som jag inte anställer journalister
som har läst vid ett chilenskt universitet.
Man ska inte behöva betala fem år och
flera miljoner pesos för att bli en
medioker journalist.

/Andrés Azocar

För Andrés Azocar är det inte självklart att rekrytera journaliststudenter för arbetet som webbjournalister. De chilenska forskarna Cabalin och Lagos och chefen för digitala medier på ett av Chiles största mediekonglomerat är således överens. Den chilenska journalistutbildningen är inte tillräckligt uppdaterad för att marknaden ska vara nöjd.

Sammanfattning

Det verkar vara lättare för journalister som inte arbetar vid universiteten att kritisera journalistutbildningarna. Det som de allra flesta journalister, som inte arbetar inom universitetet, är överens om är att journalistutbildningarna måste förändras. Det menar de intervjuade journalisterna är en del av grundproblematiken. Många vill dessutom läsa vidare (inom journalistiken) men har inte möjlighet på grund av ekonomiska och/eller tidsmässiga skäl.

Chiles största problem, enligt de intervjuade journalisterna, är att det finns för många journalisthögskolor som utexaminerar för många journalister varje år, i proportion till antalet jobb på marknaden. Marknaden är redan mättad och trots att insatser gjorts för att minska antalet platser kommer antalet journalister att fortsätta öka stadigt. Det finns inga lagar eller regler som kan hjälpa till att begränsa antalet journalister vilket innebär att journalisterna själva känner ökade påtryckningar från chefer och medieföretagsägarna. Alla lyder under marknadens lag, vilket innebär att när annonsmarknaden dalar så drabbas televisionen och tidningarna hårt. Radio är det enda medium som kan agera självständigt under universiteten, där den ansvarige utgivaren är exempelvis universitetsrektorn. Men antalet radiostationer som har den här möjligheten upplevs ändå som för få i jämförelse med hur stor annonsmarknaden är. Att göra kritisk journalistik upplevs som svårt eftersom medieföretagen har ett så stort inflytande på journalistiken. Möjligheten finns men plattformarna är få.

Den chilenska journalistutbildningen brister i många hänseenden, men framförallt så är den teknologiska utvecklingen inte integrerad i utbildningen. I grundlagen står det att de som främst ska anställas till journalistiska yrken är journalister, men det är inte ett måste. Detta eftersom fackföreningsrörelsen är svag.

Professionella ideal

I tidigare forskning har journalistikens professionella ideal diskuterats utifrån en bild av journalisten som en objektiv, neutral vidareförmedlare av information. De idealen skiljer sig i praktiken från land till land. De professionella idealen som vi har i Sverige behöver inte nödvändigtvis vara de som man har i Chile. I detta kapitel skall jag med utgångspunkt i intervjuerna och tidigare forskning om journalistik i Chile undersöka följande aspekter av de professionella idealen: Vad är ”god” journalistik enligt de chilenska journalisterna? Vad finns det för yrkesetik som de chilenska journalisterna är överens om? Vad ser journalisterna som det största hotet mot deras yrkesutövning?

Om jag skulle vinna på Lotto och inte var
beroende av någon ekonomiskt skulle jag
såklart även känna en större frihet att
uttrycka mig och säga precis vad som föll mig
in. Då skulle jag kunna säga ifrån till min
chef.

/Andrés Azocar

Andrés Azocar, chef för Copesas digitala medier, arbetar tio timmar om dagen och säger själv att han inte måste men känner sig tvungen att vara ständigt uppkopplad. Även om han inte upplever att det på hans redaktion finns någon hierarki så nämner han ändå ägarna av Copesa som de slutgiltiga beslutsfattarna kring om det han gör är bra eller inte.

Det som är intressant i Chile, förutom att det som i Sverige finns väldigt många journalister proportionellt till antalet arbetstillfällen, är att det också finns olika sorters etiska ideal beroende på var journalisterna arbetar. Man har ingen samlad yrkeskodex utan varje redaktion har sin egen nedskrivna yrkesetiska kod och löneförhandlingar sker också lokalt på redaktionerna. Detta, menar de intervjuade journalisterna, beror på att det inte finns ett nationellt fackförbund som går deras ärenden eller skyddar deras intressen. Det är en motsträvig organisation som inte nödvändigtvis blockerar yttrandefriheten eller utsätter journalisterna för censur, men som på andra sätt hindrar eller motverkar den journalistiska friheten i att publicera material.

Arbetstiderna och lönerna

Arbetsdagarna kan vara långa, från 09-19 eller ännu längre. Det är få journalister som har arbetsdagar på åtta timmar om dagen. Men även fast journalisterna är underbetalda så finns det en slags konsensus kring att de presenter man får som journalist i viss mån ska kompensera lönen

Presenter från företagen nämns inte ens utan snarare
så nämns de som en kompensation för de låga
lönerna. Den debatten finns inte. Det finns några
redaktioner som har etikregler uppskrivna. Den som
är TvN:s är den som är mest känd. Men jag har frågat
de som arbetar på Copesa om de känner till
etikreglerna och det gör de oftast inte.

/Claudia Lagos

I de svenska pressetiska reglerna står det att man som journalist aldrig ska acceptera uppgifter eller inbjudningar som skulle kunna riskera ens position som fri och självständig journalist. De får heller

aldrig använda sina positioner för att få något slags fördelar. Den etiska koden har som grundbult att journalister agerar på allmänhetens intresse och att det därför är i allas intresse att journalisternas självständighet aldrig ifrågasätts (Wiik, 2010:111).

För bara några månader sen avskedade Copesa halva redaktionen på två ställen, La Hora och La Cuarta, och fusionerade ihop dem. Så nu ska en redaktion göra två tidningar. Eftersom det inte finns något starkt fackförbund så finns det inte heller någon konsensus kring att man bara arbetar åtta timmar dagligen. Sedan är ju alla oroliga, det står tio personer och väntar på att få ta mitt jobb. En journalist kan komma in klockan nio men inte veta när de får gå hem. Jag förstår att det behövs i exceptionella situationer men inte i den dagliga nyhetsdistributionen. Där borde man istället jobba i skift. En av mina journalistvänner sa att han gick hem klockan 19 efter tio timmars arbetsdag och att hans kollegor tittade fult på honom när han gick hem "tidigt". Där är det självklart att man går hem när det har blivit mörkt.

/Claudia Lagos

Colegio de Periodistas

Colegio de Periodistas är vad man skulle kunna kalla ett fackförbund utan reell makt. De har låg anslutningsgrad och har ingen möjlighet att förhandla om löner eller arbetstider med arbetsgivarna. Oftast har de större redaktionerna sina egna fackförbund.

För att kunna arbeta som journalist så krävs det i princip av en att man ska ha läst journalistik vid universitetet. El Colegio de Periodistas kräver det av arbetsplatserna.

/Juan Pablo Cárdenas

Detta är inte riktigt sant. Den chilenska journalistutbildningen är begränsad till skolor och institut som är kopplade till universitet. Det finns inga andra organisationer som är formellt accepterade att utbilda och träna yrkesutövande journalister. Men i lagstiftningen står det inte att det enbart är journalister som har ett examensbevis som får lov att arbeta som journalister. Däremot kan det stå i företagets etikregler att man som yrkesutövande journalist i deras organisation måste ha ett examensbevis samt chilenskt medborgarskap.

Det var en förhandling från Colegio de Periodistas där de ville att det skulle vara en exklusivitet och de fick kompromissa fram att det främst ska vara utbildade journalister. Men med tanke på överflödet av journalister så behöver inte medierna direkt leta för att få tag på kompetenta journalister.

/Claudia Lagos

Både universiteten och Colegio de Periodistas de Chile (Society of Professional Journalists of Chile) stödde den formella institutionaliseringen av journalistik som ett yrke sedan mitten av 1950-talet (Mellado, 2011: 377). Men även om det kanske inofficiellt är så att en arbetsgivare hellre anställer en person som har läst journalistik vid universitetet, så står det i grundlagen att de som arbetar som journalister *främst* ska vara de som har läst journalistik och fått en examen från ett chilenskt universitet.

Lagen favoriserar inte fackföreningsrörelsen, snarare tvärtom. Den tillåter varje redaktion att förhandla om löner vilket försvagar fackföreningarnas roll. Om man som journalist försöker ena sig under en fackförening och cheferna får reda på det så får man sparken. Colegio de Periodistas har inte en fackföreningsroll och därför så är det inte vanligt att journalister går med. De väljer nog snarare att vara med i den fackförening som de har på sin redaktion.

/Claudia Lagos

Vad är ”god” journalistik?

Andrés Azocar, chef för de digitala medierna på Copesa, menar att det inte finns särskilt mycket politik- eller ekonominyheter i La Cuarta och Las Últimas Noticias (de billigaste tidningarna) eftersom folket själva bestämmer vilken sorts nyheter de vill ta till sig. Andra journalister jag har intervjuat säger tvärtom att det är för mycket skvaller och sport i tidningarna som når den fattigare delen av invånarna. De flesta dagstidningarna har en tydlig persona, de dyra tidningarna handlar om ekonomi och politik. De billigare har inga sådana inslag utan läser man dem med ett svenskt perspektiv så påminner de snarare om Klick! eller liknande nöjesbilagor. Något som återkommer i samtalen med de intervjuade journalisterna är vad som är bra och vad som är dålig journalistik. Det finns för mycket dålig journalistik. Skvaller, kändisnyheter och fotboll dominerar medierna, enligt de intervjuade journalisterna.

Jag tillhör inte dem som anser att bara grävande journalistik är journalistik. Jag anser att även sensationell journalistik är journalistik. Medan det finns en publik som vill se ”crónica rosa”⁴ så ska jag inte vara den som pekar på den och säger att den gör fel i det. Det är som att säga att all webbjournalistik är skräp bara för att den ska vara snabb och kortfattad.

/Andrés Azocar

De nyheter som saknas idag är politisk och ekonomisk journalistik. Det är väldigt få som tar del av den informationen och det saknas därför i det stora nyhetsflödet. Oavsett hur många tidningar som startas som skulle beröra de ämnena så skulle de ändå inte beröra fler personer. Många chilenare får information med låg kvalité och de få som tillhör de högre klasserna i samhället får information med hög kvalité.

/Marcela Lorca

⁴ Kärt barn har många namn. Crónica rosa (rosa krönikor), prensa rosa (rosa journalistik), eller periodismo del corazón (hjärtats journalistik) handlar om kändisar eller såpor. I Chile benämner man gärna olika nyhetsmaterial efter färg. Ett annat exempel är prensa amarilla (gul journalistik) som handlar om olyckor eller brott.

Vissa av de chilenska journalisterna anser att det finns utrymme för journalisterna att vara objektiva, fast det är annonsmarknaden som betalar för tidningarna. Deras bild av en objektiv journalist är att man måste kunna gå utanför sig själv och vad man själv tycker och tänker för att kunna vara en bra journalist. De skulle till exempel aldrig förbjuda någon från att vara aktiv i ett politiskt parti på sin fritid. Rent historiskt kan detta förstås eftersom det inte var särskilt länge sedan som det fanns ett politiskt förtryck och att man genom detta hoppas kunna bidra till en minskad censur.

Objektivitet är något som de intervjuade journalisterna förhåller sig till på olika sätt. Jag har frågat frågor som har att göra med hur de chilenska journalisterna ser på dagens journalistik och då har de själva tagit upp att objektivitet är något som de upplever som viktigt. Deras sätt att se på objektivitet är en kompromiss med tanken om att ingen människa ska uppleva sig censurerad. Den ska få lov att tänka och tycka fritt utan någon press från en arbetsgivare. Arbetsgivarna får aldrig lov att inkräkta på journalistens personliga tankesfär.

Det är otroligt viktigt att journalisterna får lov att vara självständiga i sitt tankearbete. De får vara kommunister på fritiden om de vill det. Men när det gäller det journalistiska arbetet så måste de vara professionella i sin objektivitet. Alla journalister med en gedigen utbildning ska ha rätt att bilda sig en uppfattning om världen.

/Juan Pablo Cárdenas

Något som fortfarande förekommer i Chile är att man exponerar brottslingar med namn, ålder och ursprungsort. Den sortens journalistik har vi haft i Sverige också. Men när jag ifrågasatt den typen av exponering har de chilenska journalisterna inte förstått vad jag menat. Har men erkänt brottet så anses det accepterat att därför berätta exakt vem det var som begått brottet. Det ligger i allmänhetens intresse, enligt journalisterna själva.

Källor

Alla journalister som jag har intervjuat menar på att den tekniska revolutionen på många sätt har förändrat sättet man ser på källor, både i hur man hittar nya källor men också hur man väljer att skydda sina källor. Det finns en allmän konsensus kring att man inte avslöjar en källa om den har valt att vara anonym, enligt de intervjuade journalisterna.

Artikelförfattarna Mellado m.fl. menar också på att de flesta studier som jämför olika länder fokuserar på i-länder, och använder normativa utgångslägen där klassiska västerländska ideal tros vara mer professionella än andra. Därför har man porträtterat funktioner som partianda, vem som för vems talan och inskränkningar i det redaktionella materialet, negativt. (Mellado et.al., 2012:61) Även om det idag inte finns ett land som helt och hållet agerar utifrån Hallin & Mancinis principer (många länder hamnar snarare däremellan) så är den svenska journalistikens utövning diametralt motsatt den amerikanska och därmed även den chilenska.

När det gäller pressfrihet så anser forskare att koncentrationen av medieföretag inte gynnar det fria ordet. När det handlar om att utveckla en fri och diversifierad press så borde man inte se en ökning av koncentration av ägande. De chilenska mediernas pluralitet och diversifiering har diskuterats sedan Pinochets diktators avtagande och många försök att försöka diversifiera kommunikationsmarknaden har misslyckats. De anser även att det i en demokrati borde vara så att

journalistiken främjade en arena där flera olika sociala aktörerna i samhället får lov att samverka.
(Cabalin och Lagos. 2012: 167)

Det finns en pressfrihet där man får skriva och tycka vad man vill.
Men det finns inga plattformar att publicera det materialet på.
/Juan Pablo Cárdenas

Ibland brukar det sägas att journalistiken ska vara en representant för demokratin. Den tillskrivs som samhällsinstitution stor demokratisk betydelse och kallas ibland till och med för vår fjärde statsmakt; detta då den anses fylla olika funktioner som samhället behöver (Wiik, 2010: 201) Den chilenska journalistiken har haft stora svårigheter med att underlätta demokratiseringsprocessen i Chile, eftersom de chilenska medierna har reproducerat den ojämlikhet som finns i det chilenska samhället. Forskning har kunnat visa att de med minst resurser också porträtteras negativt. Man kan särskilt se att fattiga, invandrare och ursprungsbefolkningen porträtteras på ett diskriminerande sätt. Därför anser artikelförfattarna att multikulturalismens påverkan på den nya journalistiken borde innebära att de chilenska journaliststudenterna borde få undervisning i hur man skulle kunna inkludera olika sociala skikt i sin yrkesutövning. (Cabalin och Lagos. 2012: 167)

Man talar gärna om att globaliseringen har påverkat kommunikationsmedierna och journalistiken. Den kulturella utvecklingen, den symboliska produktionen och socialiseringsprocesserna har blivit påverkade av medierna i den informationseran vi befinner oss i just nu. Journalisterna står inför en av globaliseringens paradoxer eftersom medan informationen och de nya kommunikationsmedlen expanderar, så har journalisterna problem med att definiera sin professionella identitet tillsammans med ett spänt läge tillsammans med medieindustrin. (Cabalin och Lagos. 2012: 160)

Mediernas självständighet

Autonomi kan delas upp i bland annat objektivitet och neutralitet. Självklart är det så att till exempel objektivitet, som vi i Sverige ser den, inte uppfattas på liknande sätt i andra kulturer. Många av de jag intervjuat uttrycker en ovilja mot att placera Chile i ett fack där pressfrihet inte råder. När de vill kritisera den chilenska journalistiken väljer de hellre att prata om sättet som reklamen existerar, som till exempel produktplacering.

Objektivitet existerar inte. Vi ser alla saker olika. Det som måste finnas inom journalistiken är ärlighet. Det du ser måste du rapportera om. Jag tror på självständighet gentemot maktfaktorerna. Självständighet mot staten, kyrkan och politiska partier. Det betyder inte att du inte får lov att ha en religiös tro eller en politisk åskådning. Man måste säga saker som man inte gillar att säga, det tillhör det journalistiska uppdraget.

/Juan Pablo Cárdenas

Det finns en problematik när det gäller produktplacering. Att en journalist ska säga "köp detta" eller "köp det här andra". Där borde journalisterna sätta ned foten och säga att de inte gör det. Men om man är ung och det är ens första journalistiska arbete så är det antagligen svårt att säga nej, även fast de kanske borde. De som har vunnit priser eller har arbetat längre har ju större möjlighet att säga nej och gör det i större utsträckning.

/Claudia Lagos

Den svenska forskningen pekar på flera olika värden när vi pratar om objektivitet. Det är ett brett koncept som innehåller sanning, relevans, balans och neutralitet. Det är starkt relaterat till moral och demokratiska värden som jämlikhet och rättvisa. De som tycker olika måste tillåtas ett lika stort utrymme i nyhetsvärderingen (Wiik, 2010:111).

Macarena Pizarra till exempel är ansiktet utåt för Ripley, där arbetsvillkoren är ifrågasatta. Om man skulle börja prata om kreditskulderna till exempel, hur skulle en sådan journalist kunna motivera att den är ansiktet utåt för en av Chiles största företag? Det är en diskussion som inte förs, Colegio de Periodistas har velat diskutera det, men just intressekonflikter belyses inte. Det finns inte en paraplyorganisation som säger att det här får man lov att göra och det här inte. Idag ifrågasätts det inte alls.

/Claudia Lagos

Neutralitet är ett ideal vars motsats är deltagande. En neutral journalist ska vidarebefordra information okommenterad, utvärderad och med objektivitet som en ledstjärna (Wiik, 2010:112). En neutral journalist särintressen ska inte kunna ifrågasättas. Att som de chilenska journalisterna vara ansiktena utåt för olika stora företag är inte vad man skulle kunna kalla neutralt.

Jag ser inget problem med att reklamen finansierar medierna, eftersom det alltid har varit så. I Latinamerika existerar inte public service och det skulle inte heller fungera att be medelklassen om 80 kronor i månaden för att finansiera public service. Staten kanske skulle kunna finansiera ett sådant system men folket själva skulle inte betala för det. Det som hände med La Nación var att den finansierades av staten men också styrdes av staten vilket gav den noll trovärdighet. Det var därför den var tvungen att läggas ned.

/Andrés Azocar

Trovärdighet är centralt för att journalistiken ska kunna fortleva. Kommersialiserad media kommer närmre publiken i och med den teknologiska utvecklingen. Journalistiken idag är inte heller endimensionell, vilket i sin tur innebär att journalisten måste kunna vara opartisk och nyhetsförmedlande samtidigt som det måste finnas en frihet i att hur man väljer att genomföra journalistiken (Wiik, 2010:146). Den friheten är viktig men får inte lov att orsaka en kompromiss med de professionella värdena. I Chile verkar gränsdragningen ske snabbare, enligt journalisterna jag intervjuat.

Vi klagar alla över att det inte finns riktiga nyheter i Chile. På tv görs det bland annat journalistik om var man kan äta de bästa varmkorvarna i Santiago. Just därför vore det intressant om man började med att säga att "det här ämnet vill vi undersöka" och att personer skulle betala för det i förhand. Folk är vana vid att ge pengar till religiösa hjälporganisationer men journalistiken är vi inte vana att betala för.

/Claudia Lagos

Reell pressfrihet?

Även om Chile internationellt sett rankas som ett land med pressfrihet så är företagens inblandning ett faktum som är svårt att ignorera.

Det är de stora företagen som styr medierna mer idag än vad politiken gör. De flesta medier idag i Chile kan kritisera politiken men inte företagen.

/Juan Pablo Cárdenas

Jag tror inte att det chilenska folket skulle vilja betala för grävande journalistik. Det finns en stark bild av att journalistiken ska klara sig själv. Finansieringen kommer från den kommersiella marknaden och inte från ägarna. Vi tror på det ekonomiska systemet som militärdiktaturen införde, med den ekonomiska öppenheten på marknaden, och på fri konkurrens.

/ Marcela Lorca

De journalister jag intervjuat uttrycker en oro för hur den grävande journalistiken skulle kunna fungera rent praktiskt i Chile, med bakgrund i hur de chilenska mediehusen är uppbyggda. Oron grundar sig i att det blir svårt att göra granskande journalistik om mediehuset man arbetar för dessutom äger de arbetsplatser man har ett intresse av att granska.

Enligt journalisterna jag intervjuat skulle public service inte fungera i Chile, av många anledningar. Folk skulle inte vara beredda att betala för att få oberoende journalistik, det har enligt journalisterna att göra med folkets mediekonsumtionsvanor.

Den organisation som verkar nationellt för journalisternas intressen, Colegio de Periodistas, samlar inte alla journalister och upplevs inte ha någon reell makt. Istället får journalisterna hoppas på varje enskild redaktions fackförbund vilket gör att lönefrågorna och arbetstidsfrågorna inte belyses nationellt. De chilenska journalisterna arbetar långa dagar, mycket mer än vad som skulle kunna ses som nödvändigt. Colegio de Periodistas har försökt att påverka lagstiftningen till journalisternas fördel, men har inte lyckats få igenom kravet att man ska ha läst den grundläggande journalistutbildningen på 4,5 år för att få lov att arbeta som journalist.

Grävande, objektiv, självständig journalistik saknas. Det beror mer på avsaknad av plattform att publicera materialet på än en faktisk avsaknad av pressfrihet. De chilenska journalisterna hyllar Ciperchile.cl, ett initiativ som delvis finansieras av La Tercera, som ägs av mediekonglomeratet Copesa. Frågan är om Ciper skulle kunna granska andra företag inom Copesa utan att det skulle orsaka konflikt med ägarna.

Vi har inga intressekonflikter med företagen, men medierna i allmänhet har det. Vi hade en konflikt med företaget HidroAysén (företag som bygger dammar i Patagonien) där de hade betalt för reklam i vår radiokanal och sedan även blev kritiserade av oss i ett inslag. Men rektorn vid Universidad de Chile stod bakom oss i vårt val av publicering.

/Juan Pablo Cárdenas

Det uppstår väldigt lätt friktion mellan den journalistik som vill granska företag och de företag som annonserar i medierna. De intervjuade journalisterna berättar bland annat om att dagstidningar bannats från varuhuskedjan JUMBO, för att de i tidningen kritiserade de anställdas arbetsvillkor. I ett annat exempel så är det stora bilföretag som har hotat med att lyfta ut sin annonsering ur tidningarna om bilarna får dåliga recensioner i motorbilagan. Huruvida det är en upplevd eller faktisk hotbild mot journalisternas yrkesutövning är irrelevant, att hotet finns där och att journalisterna upplever sig ta det på allvar innebär en djup kränkning av de journalistiska professionella idealen. Journalisterna upplever själva att bilden av en professionell journalist inte överensstämmer med deras faktiska vardag.

Att som Radio de la Universidad de Chile ha en möjlighet att klara sig undan hot om indragen annonsering är något som journalisterna inte upplever som vanligt, utan snarare motsatsen. De intervjuade journalisterna anser också att det som saknas i Chile idag är en diskussion kring vilka som granskas och vilka inte. Det verkar vara så att de medier som ägs av mediekonglomerat som har andra vinstintressen aktar sig för att publicera kritiskt material mot de företagen. Man vill inte stöta sig med annonsörerna.

Idag har vi en journalistik som inte hotar någon annan. Medierna kritiserar inte kyrkan, staten eller företagen. Det tar emot att göra sådan journalistik.
/Juan Pablo Cárdenas

Sammanfattning

En fråga som de intervjuade journalisterna tycker är problematisk är vad chilensarna egentligen vill läsa, höra eller se. Anledningen till att det är så höga påtryckningar från tv-annonsörerna i vilken sorts program som ska ligga på vissa tider i tv-tablån beror, enligt Andrés Azocar, på att om kulturprogram läggs innan klockan 22 på en vardag, så minskar publiksiffrorna med en tredjedel. Han anser att det är därför det istället visas såpor på den programtiden och att chilensarna ska få konsumera de nyheter som de själva vill. Publiksiffrorna är högst när nyheterna handlar om kändisar, skvaller och fotboll, enligt honom, vilket innebär att det är det som medborgarna vill se. Merparten av de journalister jag intervjuat håller i med, i varierande mån. Den nyhetsjournalistik som konsumeras i allra högst grad är kändisar, skvaller och fotboll.

All journalistik är inte tillgänglig för alla. Det förvånar mig inte att de som tillhör de lägre samhällsklasserna inte konsumerar den media som sägs vara till för de övre samhällsklasserna. De skulle omöjligt kunna ha råd med El Mercurio, till exempel, när de samtidigt knappt har råd att försörja sig. Det som snarare är förvånande är hur distinkta skillnaderna är mellan El Mercurio och Las Últimas Noticias till exempel. Frånvaron av ekonomiska, politiska och internationella nyheter är ett faktum i Las Últimas Noticias. Språket mellan tidningarna skiljer sig även åt. I de dyrare dagstidningarna använder man ett akademiskt språk, medan slanguttryck och svordomar är mer frekventa i de billigare dagstidningarna. Detta baserar jag på de dagstidningar som jag läste under tidsperioden 18 mars till 9 april 2013.

I en fri demokrati anser jag att neutraliteten borde väga tungt. Men i ett medialt samhälle, som det chilenska, där TV-programledare gör reklam för olika varor på bästa sändningstid och är ansiktet utåt för stora varuhuskedjor uppstår en obestridlig problematik. Det kan vara så att man med sitt svenska synsätt ser de chilenska medierna ur ett visst perspektiv. Det kanske inte alls är särskilt problematiskt för de chilenska medborgarna att någon gör reklam för en vara i en oannonserad reklam paus. Om det är den enda sortens journalistik man har konsumerat så kanske det är enklare för mediekonsumenten att särskilja journalistik från reklam.

Slutdiskussion

När man ur ett utifrånperspektiv iakttar Chile ser man ett land vars nyhetsrapportering skiljer sig från den svenska. Under ett morgonsoffeprogram kan programledarna avbryta sig själva med att göra reklam för kaffe eller blöjor. Till det yttre är det väldigt olikt den svenska nyhetsförmedlingen. Det jag har velat ta reda på är hur det ser ut på insidan. Hur journalisterna tänker och reflekterar kring sin yrkesroll samt vad de ser för problematik med arbetsmarknaden i fokus.

Två stora medieföretag äger mediemarknaden till stor del. Men inte bara medierna, de äger också stora matvarukedjor, köpcentrum och energibolag. TV-programledarna kan dessutom vara ansiktet utåt för en klädesbutik vilket de intervjuade journalisterna upplever som problematiskt.

En journalist i Chile arbetar mer än åtta timmar per dag men tjänar inte därefter. En person med tio års arbetslivserfarenhet som journalist skulle inte kunna skicka sina barn till universitetet för att läsa journalistik på de finare universiteten.

När jag säger att jag är en svensk journaliststudent finns det en risk att de intervjuade redan har en förförståelse kring vilken sorts frågor jag ska ställa och varför jag är i Chile för att intervjua dem. När jag till exempel frågar dem om public service, om det systemet skulle fungera i Chile, så finns det en risk att de ser det som en uppmaning från min sida. Att det borde vara något de borde eftersträva inom den chilenska journalistiken. Det kan ha haft en möjlig påverkan på deras svar.

Där kan man också jämföra journalistiken dagstidningarna emellan. De tolv dagstidningar som finns i Santiago använder också olika språk. Där el Mercurio använder ett nästintill akademiskt språk är istället las Últimas Noticias känt för sitt ”vardagsspråk”. Den tidningen uttrycker sig ”som folket gör” med slanguttryck och (under tiden som jag befann mig i Chile) med snärtigare rubriker som ofta anspelar på sex.

Att göra intervjuer under ett väldigt begränsat tidsintervall ger undersökningen ökad validitet. Jag har ställt samma frågor, på liknande sätt till personer med liknande bakgrunder. Svårigheten är med mitt material kunna göra en jämförelse mot liknande undersökningar. Jag hade dessutom problemet att mina intervjuer både var informant- och respondentintervjuer. För informantintervjuns skull borde jag ha ändrat på frågorna allt eftersom jag fick reda på mer information. För respondentintervjuns skull var det viktigt att jag inte ändrade hur frågorna var ställda, vilket innebar att jag fick samma svar på alla tio intervjuer på vissa frågor.

Situationen för journalister är komplicerad världen över. Det är lätt att i ett utanförperspektiv kunna se att den chilenska journalistiken sätter sig själv i klistret för varje ny journalist som utexamineras på en marknad som inte behöver fler journalister. Men situationen i Sverige är densamma. Här utbildas också för många journalister i proportion till arbetsmarknaden.

Samhället behöver bra journalistik, som granskar makthavarna och pekar på problemen. Men också journalistik som har möjlighet att upplysa medborgarna. Att få dem att tänka kritiskt och att tillåta flera olika sorters åsikter att ventileras. Samhällsinformationen är lika viktig som de lättsammare inslagen. Problemet är när något av dem får överhanden.

Den chilenska journalistikens situation oroar mig. Det finns inte bara väldigt mycket osaklig information där man lätt kan ifrågasätta vem det är som har betalt för journalistiken, men också en problematik i nyhetsbevakning. Allt för ofta ser man personer stå och vara just mikrofonstativ. Någon ställer en fråga och tio armar med varsin mikrofon fastsatt i ena änden av den flyger fram för

att kunna fånga upp svaret. I den situationen frågar jag mig hur den situationen upplevs ur journalisternas perspektiv. Upplever de att de arbetar journalistiskt och att de inte kompromissar med sina egna professionella ideal?

Det är lätt att skylla på journalistutbildningarna. Man säger att de är för dåligt uppdaterade, att deras personal inte ”hänger med i svängarna”. Men det största problemet som jag ser det är hotet mot demokratin och yttrandefriheten. Om man går med den kompromissen att det bara är vissa som får lov att granskas och andra inte så kommer många företag att komma undan med dåliga arbetsvillkor på arbetsplatserna.

Jag ser det som ett hot mot journalistiken att de som arbetar som journalister arbetar ett orimligt antal timmar i veckan. All övertid bidrar till ett minskat antal arbetstillfällen. Och när ska journalisterna, som så gärna vill vidareutbilda sig, hinna med det om de sitter på jobbet i minst tio timmar per dag? Och när ska de hinna läsa den boken för att kunna göra den där reflektionen som får dem att växa som individer men också som journalister? Man måste tillåta plats för personlig utveckling. Det utrymmet förtjänar alla människor i allmänhet och särskilt journalister.

Jag ser det inte som ett hot mot demokratin att det finns tidningar med lättsammare material, som är billigare och därmed mer tillgängliga för alla. Det jag tycker är problematiskt är att det bara finns ett visst material i de tidningarna. De skulle kunna göra det till sin agenda att, på ett lättsamt sätt, erbjuda läsarna information om politiken eller ekonomin. Det är bara det att det samtidigt är svårare. När nedskärningar sker på grund av det skakiga ekonomiska läget så är det antagligen svårt för de chilenska medierna att våga satsa på något sådant. Antagligen är det enklare att fortsätta på sin gamla upptrampade stig, där viss information bara är tillgänglig för ett visst antal procent av befolkningen. Men den föreställningen om att det ska vara som det alltid varit tillhör inte den världsbild som dagens medier borde ha. De borde satsa på journalistiken, eftersom det gissningsvis är fler som läser tidningarnas rubriker än som läser en bok i halvåret.

Det är ett faktum att människor fortfarande söker sig till journalistutbildningarna, trots varningslamporna som blinkar från olika statliga undersökningar som visar på överskottet av redan utbildade journalister på marknaden. Det är ingenting man, som privatperson i Chile, har möjlighet att göra något åt. Men staten har möjlighet att gå in och lagstifta kring antalet journalisthögskolor eller antalet platser vid universiteten.

Men samtidigt så är det ingen som tvingar någon att gå på en halvbra journalisthögskola med låg anställningsbarhet. Insatsen från statens sida borde kanske vara att på olika sätt främja andra utbildningar. I Sverige ser vi en alarmerande brist på sjuksköterskor i framtiden. Skulle man höja deras löner till rimliga nivåer så skulle antagligen fler kunna tänka sig det yrkesvalet. Till syvende och sist kommer de som verkligen vill bli journalister att kasta sig ut i den arbetsmarknaden, oavsett hur många varningar som olika instanser eller personer kan göra. Man måste trots allt låta människor följa sina drömmar.

Alla kan bli journalister.
Men vissa av oss älskar det.
/Juan Pablo Cárdenas.

Sammanfattning

Den chilenska journalistiken står inför samma problematik som den i resten av världen: globaliseringen. Med ökad teknologisk utveckling ställs högre krav på journalistutbildningarna. I och med Pinochets neoliberala marknadsreform under 1980-talet ökade antalet journalisthögskolor explosivt. Idag finns det 36 journalisthögskolor som årligen utexaminerar ett drygt tusental journalister på en arbetsmarknad där arbetslösheten bland journalister länge har varit hög.

Med ett fokus på journalistutbildningarna och bilden av god journalistik har jag intervjuat chilenska journalister. De har alla läst på chilenska journalisthögskolor och arbetar idag antingen som journalister eller vid universiteten. I deras kritik återkommer vissa punkter. Journalisthögskolorna är för många i proportion till antalet arbetsmöjligheter och anställningsbarhet. Journalistiken håller för låg kvalitet för den stora massan, bara vissa samhällsskikt får tillgång till information om ekonomi, politik och internationella nyheter. Journalistutbildningen är för dåligt uppdaterad när det gäller teknologi och hur man hittar information på nätet.

I Chile ägs medierna i huvudsak av två stora mediekonglomerat med tre privatpersoner som huvudsakliga ägare. Journalisterna upplever att det utgör ett hot mot yttrandefriheten att stora annonsörer kan hota att dra in annonspengar om man skulle publicera komprometterande material.

Källhänvisning

Böcker

- Cárdenas Squella, J.P. (2012) *Nuestros Pecados Capitales – Un examen crítico del país que somos*. Ediciones Radio Universidad de Chile Colección Crónicas.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2009). *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Norstedts.
- Thurén, T. (1986) *Orientering i källkritik*. Norstedts.
- Weaver, D.H. (1998). *Global Journalist – News People Around the World*. Hampton Press.
- Wiik, J. (2010). *Journalism in Transition – The Professional Identity of Swedish Journalists*. JMG.

Andra skriftliga källor

- Cabalin, C. & Lagos, C. (2012). *Enseñanza del periodismo en Chile y globalización*
- Clarke, A. & Robertson, A. (2011). *Lifting a corner of the research rug: a case for meta-interviews in qualitative studies*.
- Gronemeyer, M-E. (2002). *Chilean Journalists: autonomy and independence blocked by conformism and insecurity*.
- Lagos, C. (2011). *Educación y Periodismo 1990-2011*.
- Mellado, C., Moreira, S., Lagos, C. & Hernández, M. (2012). *Comparing Journalism cultures in Latin America: The case of Chile, Brazil and Mexico*.
- Mellado, C. & Humanes, M.L. (2012) *Modeling perceived professional autonomy in Chilean Journalism*.
- Mellado, C. (2011). *Examining professional and academic culture in Chilean Journalism and mass communication education*. Journalism Studies, vol 12, No 3.
- Merriam, S.B. (2009) *Qualitative Research: a guide to design and implementation*.

Elektroniska källor

- Asociación de Investigadores de Mercado. (2008). *Grupos socioeconómicos*. Senast hämtat 2013-05-11. http://www.aimchile.cl/wp-content/uploads/2011/12/Grupos_Socioeconomicos_AIM-2008.pdf
- Högskoleverket. (2012). *Högskoleutbildningarna och arbetsmarknaden: Ett planeringsunderlag inför läsåret 2013/2014. Rapport 2012:22 R*. Senast hämtat 2013-05-11. <http://www.hsv.se/publikationer/rapporter/2012/hogskoleutbildningarnaocharbetsmarknaden.5.782a298813a88dd0dad80009123.html>
- Gúzman, J.A. (2013). *PSU, la crisis que se oculto*. Senast hämtat 2013-05-11. <http://ciperchile.cl/2013/02/13/psu-la-crisis-que-se-oculto/>
- Gobierno de Chile (2013) *Adelanto de aumento al sueldo minimo* . Senast hämtat 2013-05-11. <http://www.gob.cl/informa/2013/03/11/ministra-matthei-celebra-adelanto-de-aumento-al-sueldo-minimo.html>
- ADN Radio. (2012). *41,5% de los chilenos dice no haber leído ningún libro en los últimos seis meses*. Senast hämtat 2013-05-11. <http://www.adnradio.cl/noticias/sociedad/415-de-los-chilenos-dice-no-haber-leido-ningun-libro-en-los-ultimos-seis-meses/20121115/nota/1795840.aspx>
- Pontificia Universidad Católica de Chile. (2013). *¿Cuándo comienzan los semestres en UC?* <http://relacionesinternacionales.uc.cl/preguntas-frecuentes-2>

Bilagor

Bilaga 1: Ägandestrukturer

El Mercurio S.A.P. äger dagstidningarna El Mercurio de Santiago, Las Últimas Noticias, La Segunda, gratistidningen HoyxHoy ("dag för dag"), tv-kanalerna Chilevision, Canal 13, telebolaget Entel. El Mercurio S.A.P. ägs av Agustín Edwards Eastman.

Grupo Copesa äger dagstidningarna La Tercera, La Hora, La Cuarta, Diario Concepción, Qué Pasa m.fl. Förutom dessa medier så äger de också olika företag som livsmedelskedjorna Unimarc, Montserrat, Mayorista 10, La Polar, Ok Marcet, banker som Banco Condell, olika försäkringsbolag såsom Corpseguros, hotell såsom Hyatt, Hoteles City Express och kabeltelefonibolaget VTR. Grupo Copesa ägs av Alvaro Saieh Bendeck (83,33%) och Alberto Kassis Sabag (16,66%).

Bilaga 2: Intervjuerna

Marcela Lorca, 45 år, journalist som läst vid Universidad Católica, Har jobbat på Qué Pasa? och frilansat. Arbetar nu som koordinatör och undervisar i grävande journalistik vid Universidad del Desarrollo (UDD). 20 års erfarenhet av journalistik. Intervjtid: 49 minuter.

Juan Pablo Cárdenas, 62 år, journalist som studerat vid Universidad Católica, 40 års erfarenhet. Har undervisat vid Universidad Católica och Universidad del Norte, arbetat som korrespondent i Mexiko, grundat en elektronisk tidning "La Linea" och en papperstidning "Los Tiempos". Jobbar nu på Radio de la Universidad de Chile, i Santiago. 40 års erfarenhet av journalistik. Intervjtid: 1 tim 18 minuter.

Andrés Azocar, 44 år, journalist som studerat vid Universidad Diego. Chef på Copesas digitala medier. 24 års erfarenhet av journalistik. Intervjtid: 32 minuter.

Claudia Lagos, 37 år, journalist som studerat vid Universidad Católica med en till magister i genusvetenskap. Har jobbat på La Época, som var en av de tidningar som diktaturen tillät i slutet av åttioalet. Undervisar idag på Universidad de Santiago de Chile (USACH). 15 års erfarenhet av journalistik. Intervjtid: 1 tim 4 minuter.

Ascanio Cavallo, 55 år, journalist som studerat vid Universidad de Chile. Har huvudsakligen arbetat som journalist på El Mercurio och är nu frilans. 34 års erfarenhet av journalistik. Intervjtid: 54 minuter.

Bernardita del Solar, 51 år, journalist som studerat vid Universidad Católica. Centro de Estudios Públicos huvudansvariga kommunikatör. Har varit chef på Copesas "Qué Pasa". 30 års erfarenhet av journalistik. Intervjtid: 1 tim 13 minuter.

Carla Valencia, 42 år, journalist som studerat vid UDD. Arbetar med webdesign och kommunikation vid UDD. Två års erfarenhet av journalistik. Intervjtid: 28 minuter.

Carlos Dorat, 60 år, journalist som läst vid Universidad Católica. Har arbetat på tidningar såsom El Siglo under diktaturen och arbetar nu som korrespondent för DPA (Agencia Alemana de Prensa). 40 års erfarenhet av journalistik. Intervjtid: 1 tim 16 minuter.

María Cristina Silva, 36 år, journalist som läst vid Universidad Católica. Har arbetat på El Mercurio och är idag lärare och koordinatör på UDD. 5 års erfarenhet av journalistik. Intervjtid: 51 minuter.